

- PERSFOCUS -

AUGUSTUS 1985

In dit nummer:

N.V.S.H. in doodsnoed	pag. 1
AIDS nu ook hetero-probleem	pag. 5
Woongroep wint	pag. 10
Kinder-erotiek wordt ontdekt	pag. 12
Strijd om discriminatiewet gaat door	pag. 14
Vonnis op maat bepleit	pag. 16
Aktueel	pag. 17
Achtergrond	pag. 19

Vk-De Volkskrant NRC-NRC Handelsblad AD-Algemeen Dagblad
 VN-Vrij Nederland DT-De Tijd HP-Haagse Post KRI-KRI
 IHT-International Herald Tribune HVV-Het Vrije Volk
 Viva-Viva HN-Hervormd Nederland GK-De Gaykrant
 ZC-Zwolse Courant Bh-Het Binnenhof Tel-De Telegraaf

Verschijnt twaalf keer per jaar
 Abonnementenprijs f 55,- per jaar; losse nummers f 6,50
 Giro 5459646 Vereniging Martijn, Hoogeveen

Hij nielt de kelen die de NVSH in die jaren op haar weg vond. Was er voor de oorlog ook in socialeistische kring nog al wat weerstand tegen verliese ideën over het seksuele leven (het boek "Woerdend huwelijk" van het zeer progressieve echtpaar Wibaut werd door de Vaza niet voor bespreking voor de radio geprojecteerd, na de oorlog lieten er problemen vooral in het zuiden, waar knoeplagen van Kappeler NVSH-ers het spreken onmogelijk maakten. Daar was het Maandwerk van de Bisschoppen in 1934, het was ook de tijd dat "Verantwoord Ouderschap" onder convert naar België moest worden gestuurd, omdat anders de Procureur des Koninkrijks uit zijn evenwicht kon raken.

SMET

Zaken waar je nu om kunt glimachen. Om een ding doet Hooghoft dit niet — hij spreekt rechtloos, recht-on over een "zakelijke bijdrage" in het bestaan van de NVSH. Dat is de afsluiting van de beroemde voorlezer van de NVSH, de W.P. Storm.

Storm werd in 1953 tijdens een vergadering van het hoofdbestuur van de NVSH in Assen gearresteerd, omdat hij de meest bijzondere vrouwen kende en in het geheim een klik had, waar hij op basis van volstrekt onnatuurlijke afbakening ver-

richtte. De NVSH kwam toen in een zoals Hooghoft het noemt, "zakelijke dilemma" te verkeren, aangezien zij in 1950 reeds Kinnikhijde gedurende voor haar statuten had aangevraagd en nog steeds niet gekregen. "Als maatschappelijke-ethische organisatie had zij toch die erkenning nodig, en toen heeft zij Storm gewoon laten vallen en alleen functies ontsamen.

Storm kreeg terzake zes maanden, niet meer omdat vaststond dat hij "er niet aan had verstand".

Slaat helemaal aan het begin de Nieuw-Mathusalee-gaak, dat was al de namen paasen van Aletta Jacobs de haar levenspartner Dr. Gertrude. Het ging te alleen om de gebeurtenissen en niet om de vreugde. Aan het eind van de grote tijd van de NVSH staat die van mevrouw Zolnerus Noordman.

ACTIEGROEP

"Deze geweldige vrouw heeft de NVSH inzienbare gemaakt — een conceptie-instituut. Zij gaf in een geweldige rede in 1967 een prachtige samenvatting van de seksuele maatschappelijke andere geen schade toe. Dat was de voorbode van het werk-eindiging van het werk van de NVSH. Zij heeft ook de NVSH inzienbare gemaakt. Het is niet mogelijk Bokers te houden, die wil dat mensen in zijn diversiteit de pil moeten gebruiken."

Daarna ging het geleidelijk minder. De vrijwillige geluiden op het terrein van de seksuele moralisme kwamen nu ook uit een andere hoek (Trinibos en Rouman Albinus) en de NVSH verlegde om een positie in de voorbode te behouden, ontstapte zich te behouden (partners, porno, SM-eluen). Verantwoord Ouderschap werd bekend, maar nu in nieuwse gedaante niet tegen geheide permissies op. En ach, hoe zeer ook seksueel hervormd — niet iedereen vindt dat alles nu maar mocht.

Nog steeds niet.

MAANDEN GEEN PENSIOENPREMIË BETAALD Bond beschuldigt bestuur NVSH van wanbeleid

Van onze verslaggever

DEEN HAAG — De ambtenarenbond Abvakabo beschuldigt de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH) van wanbeleid tegenover zijn werknemers. Volgens de bond heeft het bestuur van de vereniging al ruim zeven maanden geen pensioengereguleering meer, merendeels dat het personeel daarvan op de hoogte is. Het bestuur van de NVSH ontwijgt volgens de Abvakabo posities van de CAO in op gesprek te komen. Volgens Abvakabo geldt hetzelfde voor de CAO-onderhandelingen.

"Het is onvoorstelbaar dat dit kan bij een vereniging die zichzelf als progressief beschouwt", aldus vrijdag de Abvakabo-bestuurders B. Westerbeek en K. Voornveld. Ook bewindvoerder mr. N. Brink groet volgens hem de financiële moeilijkheden op te lossen zonder de werknemers en de bond eraan te breken. De Abvakabo heeft strek de indruk dat het bestuur zich verschuilt achter het sprekeverbod dat Mr Brink heeft uitgevaardigd, sinds ruim een week geleden de NVSH samen met de belastingen van de rechtbank in Den Haag.

Het sprekeverbod vindt Abvakabo juridisch aanvaardbaar, zeker nu het belang dat er ook geen gesprekken zou mogelijk zijn over de positie van de werknemers. Volgens Westerbeek en Voornveld wordt dat de belangrijkste verklaring al voldoende. Toen verspreid het bestuur te onderhandelen over een nieuwe CAO.

Het gaat Abvakabo om de staf van de NVSH van ruim dertig werknemers. Het merendeel van de artsen en therapeuten werkt op contractbasis, maar de personeelsleden in vaste dienst hebben er naar de mening van de ambtenarenbond recht op dat hun vakantiegeld in de gesprekken moet betrekken.

Bestuur

De interne problemen moeten volgens Abvakabo daaraan ondergeschikt zijn. Die problemen voeren bij de NVSH tot nu toe de boventoon. Ondanks het

sprekeverbod van Mr Brink lijkt vrijheid berisken om dat het huidige bestuur niet veel overlevingskansen heeft in de verpakking van de verenigingsraad. Dit komt vandaag bijeen.

Een belangrijk punt op de agenda is de milieutax. Het gaat om een combinatie van milieutax pakkage van een combinatie van toezicht en bij bestuur en bewindvoerder inzage te krijgen in de boeken en de correspondentie. Tot nu toe is niet bekend hoe groot de tekorten zijn, al moende het weekblad Vrij Nederland vrijdag een bedrag van 1,4 miljoen gulden. De officiële verklaring daaronder is dat de NVSH nu succesvol is geweest dat er — commerciële gezien — geen brood meer in de verkoop van bijvoorbeeld cendems, ooit een monopolie van de vereniging.

Het lot van ambtenarenbond overzichtigheid of er bij de NVSH een nieuw bestuur komt of dat de huidige bestuurders blijven zitten. Het belang van de werknemers is dat de verenigingsraad van de NVSH ook nog krijgt voor hun belang. Het gaat erom dat het werk behouden blijft en er niet in het geheim gesmeeld wordt met de belastingen en bewindvoerdaren, aldus Westerbeek en Voornveld.

Bewindvoerder Mr Brink was vrijdag niet bereikbaar voor commentaar.

VERENIGINGSRAAD GEEFT BLANCO VOLMACHT Bestuur NVSH kan reneren op geheel vertrouwen leden

Van onze verslaggever

UTRECHT — Het algemeen bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH) heeft nog altijd het volledige vertrouwen van zijn leden. Dit bleek zaterdag in Utrecht tijdens de vergadering van de verenigingsraad, waarin onder meer afgevaardigden de zitting van alle afdelingen en landelijke werkgroepen zitting hebben. Ondanks een negatief rapport van een commissie van toezicht werd het bestuur een blanco volmacht verleend. In de praktijk heeft dat niet veel om het lijf, omdat de vereniging onder curatele staat en de bewindvoerder alle beslissingen neemt.

In het rapport van de commissie die namens de leden het bestuur controleert, wordt melding gemaakt van wettelijke bevoegdheden in de administratie van de NVSH. Er worden vraagtekens geplaatst bij declaraties en afschrijvingen en het bestuur wordt even beschuldigd informatie te hebben achtergehouden. "Wij zijn gefascineerd Sherlock Holmes-achtige methoden toe te passen om onze inlichtingen te vergaren", aldus commissielid P. Bouchard in een toelichting.

De commissie eist het vertrek van voorzitter H. Daalderdus en penningmeester D. van Male. De verenigingsraad nam echter de bevindingen in het rapport over het Verhoedelijk ook omdat de vrees bestaat dat de overlevingskansen van de NVSH kleiner worden als de twee bestuurders in de komende twee maanden worden gearresteerd. De rest van het bestuur zou dan ongetwijfeld ook optuigen.

De commissie hadde dus bakkele en trad af. Bouchard: "Er is een zekere spanning gedaan met onze rapportage. De verenigingsraad is bereid om dat niet blind geweest". Op zijn beurt beschuldigt het bestuur de leden van de commissie. "Onze papieren om orde op zaken te stellen wat betreft de financiën, zijn doorkruist door de commissie van toezicht. Concreet adressen en hulp hebben wij van de commissie niet gehad", aldus bestuurlid H. de Bruijver.

Bewindvoerder Mr N. Brink heeft het bestuur tot begin oktober de tijd gegeven de exploitatie op te stellen. Hij zal de verenigingsraad toezien om een financieel dekkendheid aan te trekken. Verder heeft hij de NVSH vrijwel alle uitgaven verboden. Alleen salarissen en bankcontracten mogen nog worden betaald.

De afdelingen kunnen activiteiten blijven organiseren, maar die moeten zichzelf dan wel kunnen bedruppen. De

schuld van de vereniging bij fisco, bedrijfsvereniging, pensioenfonds en andere crediteuren, zoals de drukker van het blad Sexuut dat in een noodtoestand zal verschijnen) bedraagt ongeveer anderhalf miljoen gulden.

Volgens voorzitter Donkersloot acht de bewindvoerder de overlevingskansen van de NVSH gering. Vooral omdat de diverse afdelingen van de vereniging door ingewikkelde financiële constructies met elkaar zijn verworven. Alleen de lijnen zouden kunnen blijven bestaan.

Op 23 oktober belegt hij een vergadering voor de schuldeisers van de vereniging. Het is de NVSH niet voorzichtig komen tot 1 kwijt schuld van een deel van die schulden. "Als de schuldeisers om toestellen te verspreiden volgt falen voort. Dan echter niet in hun belang, want dan hangen ze helemaal niet", zei Donkersloot.

Kamerlid

Zelfs denkt Donkersloot dat de NVSH nog wel een kans maakt de vereniging te blijven krijgen uit politieke kringen. Een Tweede-Kamerlid van de PvdA, zou hem daarvoor uit een beweging hebben benaderd. In het verleden waren de leden van de NVSH altijd zeer verdeeld over het aanvragen van subsidie.

Het bestuur heeft zich al voorlichting gebogen over de in de toekomst te verwachten richting van de NVSH. Daar wordt onderzocht aan verkiezingen van afdelingen, terugkeer naar een vereniging van letterlijk vrijwel alle verkiezingen, maar ook de bestaande en het ledenaantal van de afdelingen van de NVSH (met name buitenlandse vrouwen).

Nieuw zullen we opnieuw duidelijkheid aan de Nederlandse bevolking geven, maken waar de NVSH voor staat", aldus bestuurlijk K. Rott. "We zijn nog steeds een belangrijke verenigingsgemeenschap en hebben een duidelijke functie voor jongeren". Onderwerpen zitten de afdelingen ook met de denken ervoor te zijn standpunt door te gaan als de landelijke verenigingsraad failliet mocht gaan. De Den Haag is bijvoorbeeld al een Haagse vereniging voor Seksuele Hervorming opgericht.

De gigantische schulden, de amateuristische bestuurders en de mislukte overlevingsplannen

Wat ingewijden al een half jaar wisten: de eens zo rijke NVSH kan haar schulden niet meer betalen en staat voor het faillissement. Vorige week werd surseance van betaling verleend. Een verhaal over de gigantische schulden, de amateuristische bestuurders en de mislukte overlevingsplannen. Het wordt als een bevrijding ervaren, dat er nu een bewindvoerder verantwoordelijk is voor de chaos.

Jos Blenemann
is twee-klasse journalist

Wat ingewijden al langer dan een half jaar wisten kwam op woensdagmiddag 14 augustus voor de Haagse rechtbank in de openbaarheid de *Nederlandsche Vereniging voor Sekuele Hervorming* (NVSH) tot faillissement aan de grond en kan haar schulden niet meer betalen. De rechtbank verleende de gevraagde surseance van betaling en benoemde de Nederlandse advocaat mr. N.W.A. Brink tot bewindvoerder.

Dit was eerste maatregelen behielden een sprokkelverhaal van het NVSH-bestuur met de pers en de opdracht om met plan voor een sluitende exploitatie te komen. Als hij zich de ingewikkelde financiële materie heeft eigen gemaakt was mr. Brink op 28 oktober een vergadering met de schuldeisers van de NVSH beleggen om te bekijken of de verzorging of onderdelen ervan nog te redden waren. Intussen gaat de hulpverlening in de twee klinieken in Den Haag en Zwolle gewoon door: in experimenteel woon in Den Haag zijn begonnen met een speekruiser voor de ziekte AIDS.

Een week voor de surseance werd vermeld was het tijdschrift *De Persvrijheid* zelfs de meest wervelende bestuurders duidelijk geworden dat de NVSH niet meer op eigen kracht verder kon. Of zoals secretaris Hans Rijkhoff het zegt: "Zwakheid is het een met met het andere geknepen en zijn de problemen voortuit gestreken, maar er komt een moment dat je kan de resultaat niet meer kunt omkeren". Over de hoogte van de schulden hielden de bestuurders zich in geheimhouding en gaben te dat die bijna anderhalf miljoen gulden bedraagt. Aan belastingen, bedrijfsvereniging, pensioenen en leveranciers heeft de NVSH een schuld van welgeteld 1.472.800 gulden.

Bewindvoerder Brink zal er nog een heel klus aan hebben de vrijwel onafhankelijke financiële verstrengeling tussen de verschillende onderdelen van de NVSH te coördineren. De NVSH is een soort consortium waarbij de centrale vereniging, de al dan niet eigen wettelijke exploitanten en de handhaving CM (Centraal Medische Deputé), het bevestigingsbureau en de in een aparte afdeling ondergebracht kinderen via moeilijk te traversen geldstromen met elkaar zijn verbonden.

Nadat de gezinsde delende binnenkomst uit de contributies daartoe niet meer berekend waren hebben de klinieken jarenlang in feite de verzorging financieel op de been gehouden. Via hoofdbankingen kassaploegen werden de schulden van de klinieken en dus de te betalen contributies op lang termijn betaald. Het eisen van enig positief vermogen tot het uiterste vergezocht. Toen de belastingdienst daar een paar jaar geleden geen rekening meer mee zou was een regeling getroffen waarbij de klinieken de schulden van de laatste jaren van de NVSH van hun inkomsten mochten afrekenen.

'Aan niemand werd gevraagd wat het verschil tussen debet en credit is'

Geheel van realisme gespoond heeft het bestuur van de NVSH tot voor gediend de zaak op eigen houtje te kunnen redden. Voor de korte en de lange termijn werden overlevingsplannen uitgewerkt. Door de verspreid van de laatste drie verenigingsplannen in eigen bezit en het verspreiden van een hypotheek op de kliniek in Zwolle hoopte men het met de liquiditeitsproblemen uit te kunnen krijgen tot de distributie van contributies zouden binnenkomen. Die werden geschat op 10 miljoen. Voor de lange termijn moest het verzuim van de nog uitgeleide en uitgeleide schulden aan en het middelenontbrek koninkrijk bleiden. Voorzitter Jan Duinkerloo was het meest geïnteresseerd in de verzuim van de lokale verenigingschappen die door commissarissen uit de vereniging moesten worden gereïscueerd. Tegen dat idee werd vanuit de vereniging heftig geknepen met als mislukte achtergrond dat in de jaren veertig een bestuur stiekem de bedrijfsmatige onderdelen van de NVSH kassaploegen waardoor er een "lege" vereniging achterbleef. Een verzuimvermogen dat pas in eindeloze processen werd teruggehaald. Behalve aan overlevingsplannen werd ook gewerkt aan de lancering van een geheim wapen dat het tij voor de NVSH moest keren: het in eigen laboratorium ontwikkelde anti-AIDS conoom dat onder de naam Day Save op de markt moest worden gebracht.

Spoedig bleek dat de overlevingsplannen in de praktijk geen kans van slaan hadden. De schuldeisers begonnen steeds luidr om het faillissement aan te vragen te dreigen en de eerste toelichting Amro-bank wilde geen overbruggingskrediet verstreken. De Duitse bank NABA, leverancier van de veelgeprezen NVSH-condoma, en erkerer Mousens van Sekuele Indelen werden dat voortaan slechts bij vooruitbetaling zou worden gevraagd.

Door de plannen met de panden wisten niet zelden. Voor de kliniek in Zwolle kon geen hypotheek worden gekregen en de drie panden waren verkocht niet te verkopen. Vooral het immens grote verzuimvermogen van 1,5 miljoen konink, waar de overgebleven ten personeel en in de verzuimvermogen, was in het inkomende bevestigingsbureau gekmerkt. Den Haag nog niet aan de verzuimvermogen van de NVSH. Aan de moesten de NVSH-bestuurders op 8 augustus de realiteit onder ogen zien. Het was een verzuimvermogen van miljardengelden bleef de zaak alomte redden via een drastische inkrimping

van activiteiten en personeel en ook werd vrijwel alle overlevingsplannen, maar nadat een luidruchtig optreden, mede juist het uitgeleide wat surseance van betaling, uitlootte wat het laatste besloten. Zoals bij de dood van een ongetuiglijk ziekte deed het bestuur wel zijn moeite was er een ander, e.g. bewindvoerder Brink, maar de verantwoordelijkheid voor was als een verging werd ervaren.

Intussen is men onder begonnen aan het door de bewindvoerder opgedragen huiswerk om met een plan voor een sluitende exploitatie te komen. De hoofdstaats waren waren al eerder uitgeleide en kanten heer op een drastische inkrimping van het aantal afdelingen onder neiging, nu dertig, activiteiten en lokale aantal personeelsleden van dertig. Dien op het verzuimvermogen en bevestiging voor het inkomende partners in de klinieken, moet tot de helft worden teruggebracht, wat een besparing van 200.000 gulden per jaar betekent. Het gevolg zal zijn dat de klinieken in de middelen zullen worden gestopt - dat is dan levens het einde van de laatste handwerken op dat gebied in Nederland - en de 180 voorzitter binnenkomst moet worden verzoekt.

Het idee om van de klinieken en het Centraal Medische Deputé de lokale verenigingschappen te maken lijkt niet haalbaar omdat dan eerst het negatieve verzuim van de klinieken moet worden guldend moet worden weggevoerd en voor het depot nog eens een storting van 40.000 gulden in verzuimvermogen. Mr. Duinkerloo werd in januari vorig jaar de nieuwe voorzitter van de NVSH guldend niemand anders voor de zaak kon worden gevonden. Deze zelf mededemmer zag verzuimvermogen te zijn over het amateurisme dat hij op zichzelf geleid bij de NVSH heeft aangetroffen.

Aan de vereniging zijn bedrijfsmatige elementen toegevoegd. Door verkast management van de NVSH kapot gegaan. Zowel bij het bestuur als bij het personeel werden mensen bevestigend op hun eigen verantwoordelijkheid, was in het inkomende werd gevraagd wat het verzuimvermogen debet en credit is of hoe redden van de verzuimvermogen van de NVSH. Het is nu in de tijd van het middelen met verzuimvermogen, maar maken, maar denken te weer dat je naar een baan als te hengen."

Ook de verenigingsraad van de NVSH - als bij de omroepen het de vereniging een raad met verzuimvermogen van de afdelingen en personeel, een door de raad gekozen bestuur, een uitvoerend apparaat - heeft niet bij mislukte de ondergang tegen te houden. Zelfs bij gebrek aan informatie en kennis van de ondergang (latste jaren voor zich uit te schuiven. Meermalen werden de financiële problemen naar een volgende vergadering doorgevoerd, waarom men zich opgelucht kon over onafhankelijke belastingen a de vaak over een verre toekomst gungen.

Een sluitende vergadering van de verenigingsraad op 15 juni was daar een aardig voorbeeld van. Het bestuur kwam daar met een financieel stuk over het jaar 1984 op tafel dat tot ledert verzuimvermogen met een verlies van slechts 4.000 gulden zou zijn afgedien. Om dat er in het eerste half jaar al een verlies van 80.000 gulden was geleden geelde niemand dat het verzuimvermogen klopte, ook al omdat hij, de balans geen enkele toelichting stonde.

Verwarring

Verwarring alom. De commissie van toezicht, die de financiering moet controleren, was bij gebrek aan informatie het spoor ook al bijna geraakt. Ten einde raad volgde de verenigingsraad het voorstel van de vergaderingsraad om bestuur en financiële commissie op te dragen rond de tafel te gaan zitten en een volgende vergadering met eenzelfde cijfers te komen. Nu duigen is zinnig omdat niemand de juiste cijfers kent.

Vergaderders naar de huidige financiële positie van de NVSH werden door de voorzitter afgehaakt, ook dat zou een volgorde heer jaar aan de erde komen. Het was toen al duidelijk dat 1984 wel een jaar gebald zou kunnen worden, hetgeen een heel bescheiden verzuimvermogen groepen dat niet zelf. De NVSH noemde niet belastingen van aan de hand van hun nota. De NVSH op 9 maart 1983 die eene de bust draagde te worden van een ruide, maar die al in de kluis werd gemiddeld door de surseance, opgevraagd aan een navestator van de NVSH. De NVSH tellt nu nog maar 10.000 leden in kluisenloot hard het seizoen weer te worden de acties. Eke aantal zal het niet meer deden, maar benoemde veel zagen de kluis voor de NVSH al kluisen en hebben een aantal van de overgebleven van de NVSH opgericht om zelfstandig door te kunnen draaien, voor zover dat al niet kon van de overgebleven van de NVSH en de overgebleven.

Wat bewindvoerder Mr. Brink van de schuldenloze NVSH tot bevestigend stemmen. De activiteiten worden met verzuimvermogen, met een minimum. Het mag alleen geen een meer kosten."

De NVSH is onbereikbaar

DT 23

Onit een bloeiende vereniging, nu een club waarin tolerantie overheerscht: de NVSH heeft het moeilijk. Hoe nu verder, na de surséance van betaling? Ondanks een door de bewindvoerder opgelegd spreekverbod lichten de secretaris en twee andere nog actieve leden van de sterk geslonken vereniging hun hart.

Voor het gesprek wordt er nog om gelachen, als de over van restaurant/zakencentrum De Tram in Amsterdam zegt: 'Ik heb een zaaije gebouwd voor de NVSH. Er wordt toch wel contact betaald?'. Die man heeft natuurlijk ook in de kranten gelezen dat de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming in financiële problemen verkeert, inmiddels surséance van betaling heeft gekregen en onder een bewindvoerder is gesteld. 'Ouzen', zegt Hans Rijnhout, algemeen secretaris van de NVSH en twee jaar actief, dan nog. 'Surséance betekent dat de aflossing van schulden even wordt opgeschort, maar dat nieuwe rekeningen gewoon worden betaald'.

De NVSH heeft het moeilijk. Schuldreuzen hebben aan schatting in totaal ongeveer een miljoen geweten van de vereniging te veel. Het ledental schrompelt in twintig jaar (tussen twee schouders) (tabel) in tot het topjaar 1965 (onder de beziende leiding van de voor jar toen ledenvervoers) tot 20% (ledenvervoers) anno nu. Aan dat enorm ledenverlies is vooral de NVSH zelf schuldig - daarmee is iedereen het eens. Vroeger waren aan de NVSH vooral de hervormers terecht voor voorbehoedsmiddelen dat levende veel leden op. Maar de NVSH zelf legde het handte de vrije verkoop van anticonceptie. Toen condoms ook bij de drogist op de hoek te halen waren, begon het ledental terug te lopen.

AIDS-spreuker

De NVSH introduceerde de pil in Nederland. Veien waren daar zo blij en dat ze spontaan lid werden. Later bleek dat deze mensen weer, omdat ze door niets anders met de club verbonden waren. Ook abortus was toen typisch NVSH-item. Niet dat voor vrouwen in nood eerst reizen naar Engelse abortusklinieken waren gorgaans, bleef het zelf in de Haag en Zwolle abortusklinieken in het leven te roepen. Abortus is inmiddels illegaal en in de praktijk leidt abortus vaak tot sterfte.

Maar de twee NVSH-klinieken bestaan nog steeds, al behouden ze inmiddels hun werkzaamheden uit met sterilisaties (bij man en vrouw), voorbehoedsmiddelenprestatie, geslachtsovernameonderzoek en overlevingsonderzoek (deze kunnen alleen worden gedaan op de twaalfde, dertiende of veertiende dag na het uitlijnen van de menstruatie). En ook bij voorlichting over AIDS zijn de consultatiebureaus inmiddels betrokken: de Haagse kliniek heeft sedert drie weken mederkant aan een groepje vrijwilligers voor een AIDS-spreker.

Vaast de klinieken is de NVSH het Centraal Middelend Deput van voorbehoedsmiddelen, pastas en dergelijke worden verkocht, en nog nu wordt plantelijke en gereputeerde afdelingen. Zij dragen zorg voor het typische verenigingswerk: ontroostingssessies, variërend van paradijsen, dancetruiven, garenavonden met Groepjes, hulpverlening via informatietraject, hulpdiensten en maatschappelijke vooractiviteiten. Bovendien voorbeeld mens, pedicure en de gehandicapte mens.

Ineke Peters

Er gebeurt dus nog genoeg binnen de NVSH. De buitenwereld merkt er echter niet veel meer van en er hoort een alles overlopende halloes. Daarom zit 'n de loop, Althans volgens een aantal NVSH'ers: Puck Versfeld (hoofdsecretaris van de Haagse kliniek, nu bestuurder jaar NVSH-lijst en zit Wolven (20 jaar lid, actief aan de basis met name in de afdeling Apeldoorn) bij overblijfsel.

Zo organiseert de NVSH om iets te noemen conferenties voor personen waarop gratis, dan ook partituriel mogelijk zijn, eveneens zijn er een meeting in Groepjesvrienden waarop na een bepaalde tijd iedereen uit de kluis moet. Voorts zijn er praat- en/of dial-groepen voor exhibitionisten (vooral vrouwen), travestieten, transsexuals, en dan ook een aantal 'Maar', contacteert Puck Versfeld met 'spil', travestieten komen bij voorbeeld niet met in aanpak met pedicure. Dat heb ik zelf al eens meikende ontwikkeld gevonden.

Al Wolves knikt instemmend en bevestigt dat de NVSH tolerantie te hebben als vereniging de bevoent is gaan voeren: alles moet kunnen, maar niet onder mijn ogen. 'De labors achter de labors zijn niet doorlopend. Stel: je bent hetero en je organiseert een besloten avond voor lesbiennes, dan moet je zelf wel met je geconfronteerd. Organiser je een gemeenschappelijke avond voor heteroseksuelen, lesbiennes en biseksuelen, dan moet je ook jezelf daarvoor aan je gemak voelen.'

- Veel NVSH'ers hebben daar moeite

met. Hans Rijnhout, Jaanck, Eind jaren zestig leefde het idee dat NVSH'ers veel verder waren dan de rest van de wereld. Nou, daar zijn we echt wel overheen. Je moet het allemaal maar meten, praten en goed vinden. Vind je pedicure en groenere wat prettig, dan is er een sterke bij je. Maar dat is erin, want iedereen heeft op de een of andere manier moeite met dat soort zaken.'

Een stel individuen

Al Wolves: 'We moeten heel nodig af van de eegedige ding dat alles normaal is. Het feit dat je je als NVSH'er nog niet op je gemak voelt in een gemiddelde groep, geeft aan dat je daar nog niet thuis bent.'

Neem de afdeling Deventer. Die doet wat tijdlang een pand met het COD. Wat bleef? NVSH'ers bleven nog audit te leveren niet in een homotend worden gerien, en zij die wel kwamen schrokken als ze mannen met elkaar zagen dansen, want dat kon te eigenlijk niet.

Puck Versfeld: 'Het enige wat NVSH'ers gemeen hebben, is de doelstelling: seksuele bevrijding. Versfeld heb je te maken met een stel individuen. En ieder voor zichzelf heeft binnen de NVSH iets van zijn of haar persoonlijke gang te vinden. Je denkt dat veel mensen om de laatste jaren om al de pedicurende groepjes als een club die zijn aan beschouwen. Voor personen waarvan zijn zelf niet bereikbaar. Stel: je bent geen pedicure, geen transsexual, maar een reizende jacht en nu praat je denk je dat bij ons te vinden? Niet, geen hal.'

De zelfkritiek gaat de drie gesprekspartners te gronde. Natuurlijk is er veel bereikt, maar klaar ik men nog lang niet actief tolerant te nog maar een eenzijdig en nu praat je denk je dat bij ons te vinden? Niet, geen hal.'

chamfrilheid. 'Communiceren met je lijf' door middel van yoga, massage en cetera.

Overdemocratisering

Wat er allemaal is foutgegaan? 'Er is te lang gedrukt op de knopen tot in de kern gedrukt'. En: 'De NVSH hanteert misrekenen op te veel gedachten: op eigen lichaamsbeleving en wereldvervalsers zijn en mensen worden.' En: 'Het is onduidelijk waarvan je lid wordt. We kunnen niet goed vertellen wat de NVSH is.' En natuurlijk zijn er de overdemocratisering en richtingenstrid. Al Wolves kwam vijftien jaar geleden in het hoofdstuiter en trof in Den Haag een zeer contrastistisch georganiseerde club aan. De mensen van het hoofdstuiter en de afdelingen voelden zich daar niet geknikt bij en dus werd als hogere gezag, de verenigingsregio opgericht. 'Dat betekent wel dat je vaak achter de latten aanblijft.'

Nog meer zelfkritiek: er is na het verdwijnen van de alleenverkoop te weinig publiek aandacht, te weinig van de eigen middelenverkoop. Hans Rijnhout: 'Men was vaak iets te optimistisch. Dan was er weer eens een plan waarvan werd gedacht dat het wel zou lukken en vervolgens ging iedereen weer rustig slapen. Een jaar later bleek dan dat het plan helemaal niet was uitgelukt.' En: 'communicatie is een vies woord', contacteert Al Wolves. 'Als je een commercieel ingesteld bureau wilt krijgen bij het aan de stok met de ideologie.'

Mary Zeldenrust

Dan komen we vanzelf bij Mary Zeldenrust (NVSH-voorzitter van 1961 tot 1965). Puck Versfeld: 'In die tijd was de NVSH niet zo gedemocrateerd. Ze was een heel apert leiders, een charismatische persoonlijkheid. Alles was toen nog heel correct. We hadden de consultatiebureaus die later afgesloten Rijksoverheid - in die tijd voorbehoedsmiddelenverkoop. Volgens mij is met het weggan van Mary Zeldenrust en het op gang brengen van de democratisering de afslanking ingesat.'

- Is de democratisering te ver gegaan? 'Ik denk dat bij de NVSH best een deel kan worden teruggesloopt', zegt Puck Versfeld. 'Maar dan moet er wel een duidelijk leider of leiderschap' valt Al Wolves aan, 'en een duidelijke richting waarin we zijn allen willen gaan. Van mij mag de NVSH best even helemaal stoppen en daarna opnieuw te beginnen. Als we doorgaan moet het anders, dat is duidelijk. De oude betweters die een seksuele bevrijding aan de club zullen verdwijnen en we zullen een kleine vereniging worden met mischalen tienduizend leden. Wat goed draait de klinieken, de telefonische hulpdiensten, de maatschappelijke, de hulddiensten, moet worden veiliggesteld.'

Puck Versfeld: 'De klinieken zouden definitief van de NVSH moeten worden ontkoppeld. Ze hebben de NVSH niet meer nodig en de NVSH klinieken ook niet, want ze zijn alleen nog meikorte meer. Dan zal ook duidelijk worden of de klinieken het bestaansrecht hebben. Als je overlevend bent, moet je stoppen.'

Met de centrale vrijwilligheidsafdeling van de klinieken en verdere inkrimping van de NVSH zou ook een deel van de beroepspraktijk, nu nog zo dertig personen, deels part-time, verdwijnen. Daar zou weer conflicten schelen, want vrijwilligers als de steeds wisselende bestuurders en beroepspraktijk als de boekhouder wilden nogal eens botsen met elkaar. Behalve Puck Versfeld schijnt geen van de huidige medewerkers (meer) NVSH-lijst te zijn.

'Eind jaren zestig leefde het idee dat NVSH'ers veel verder waren dan de rest van Nederland. Nou, daar zijn we echt wel overheen.'

Jaarlijkse thema's

De nieuwe NVSH - 'Natuurlijk gaan we door' - zal volgens Al Wolves moeten inbaken op de trend dat alles wat met je lichaam te maken heeft 'in the picture is; natuurgevoel, alternatieve voeding, yoga...'. 'Er is nog geen club waarbij de totale lichaamsbeleving centraal staat. Seksualiteit is daar slechts een onderdeel van. En we zullen bij voorbeeld moeten gaan werken met jaarlijkse thema's als opvoeding of de invloed van computers op het omgaan met elkaar. Met dergelijke onderwerpen hebben alle mensen te maken: pedicuren, horecafeën, heterofobie. Op die manier kan je allemaal met elkaar bezig zijn en krijg je meer samenhang. Het eerste thema zou kunnen zijn: wat zijn de gevolgen, als de NVSH niet meer bestaat?'

Bij het verlaten van De Oude Tram blijkt de in het begin gemaakte opmerking van de over geen gras gegeten te zijn. De NVSH staat nu nog op twaalfduizend gulden bij De Oude Tram in het krijt. We hebben bij een van de schuldeisers gekeken.

'Binnen vijf jaar zeker nog geen vaccin'

Bhagwan Shree Rajneesh: „Bij onvoldoende preventieve maatregelen zal binnen tien jaar tweederde van de wereldbevolking aan de gevolgen van AIDS zijn gestorven“

John Seale, Engels medisch specialist: "Er moet rekening mee worden gehouden dat AIDS in de overbevolkte steden en dorpen van de derde wereld een dodelijke epidemie wordt van een omvang die zijn weerga in de geschiedenis niet kent."

Drs Jan van Wijngaarden, coördinator van het AIDS-beleid in Nederland: „Hoe het er over tien jaar met AIDS voorstaat? Dan hoop ik hier al weg te zijn omdat er dan inmiddels een vaccin tegen de ziekte is gevonden waarmee dan vermoedelijk de hele bevolking is ingevuld. Ik verwacht dat het vaccin er zal zijn voordat er sprake is van een echte ramp.“

Drs Jan Schippers van de Schoter-
stichting, die zich bezighoudt met de
opvang van homoseksuelen met psy-
chische problemen (bij voorbeeld
angst bij AIDS): "Eigenlijk durf ik
niet verder in de toekomst te kijken.
Soms denk ik: er zal wel een genees-
middel tegen gevonden worden. Maar
meestal sluit ik me af voor de onge-
wijke ontwikkelingen van deze ziekte
op latere termijn."

De Nederlandse realiteit van nu: 60 geregistreerde AIDS-patiënten, 154 mannen, 2 vrouwen van wie er 39 zijn overleden. Vaststaat dat dit aantal zal blijven stijgen maar niemand weet hoe snel. De aanvankelijke veronderstelling dat het aantal patiënten per half jaar verdubbelt is niet juist gebleken: de verdubbeling treedt nu op per tien maanden. Met is wel zeker dat ook Nederland over enkele jaren honderden AIDS-patiënten zal hebben en dat het aantal sterfgevallen navenant zal toenemen.

Golf van verontrusting

Zoals bekend is, AIDS is sinds vijf jaar de belangrijkste doodsoorzaak bij de natuurlijke afweersysteem ernstig aangetaste. Hierdoor is men bevattelijk voor hantavirussen en allerlei infectieziekten, wat in de meeste gevallen op een dooddoeltek is. De ziekte bedraagt vooral vanwege de besmetting van bloed, de overgang van seksuele relaties, contacten, drugsgebruikers (in het geval zij vervuilde naalden gebruiken) en bloedtransfusies (die, lijdend aan bloedziekten, dikwijls bloedproducten krijgen toegediend) en het risico lopen van besmetting via bloed van een geïnfecteerde donor. Deze laatste methode is de meest gevaarlijke nu gemeentelijke overheid.

Het is verzeacht dat de veront-
rusting over AIDS binnen een half
jaar opneemt als een gift door het
land zal slaan, als consequentie van de
strafkwestie zijnde mogelijk-
heid door bloedtransfusie de versprei-
ding van het AIDS-virus ge-
samen met vrij grote zekerheid ver-
te stellen. Bovendien wacht de toed-
schap dat bij het anti-AIDS-stoffen
zijn aangebracht. Dat betekent dat zij
niet met AIDS besmet zijn geweest en
dat het lichaam daartegen antistoffen
heeft aangemaakt. Deze antistoffen
zijn echter niet te onderzoeken
aan te wijzen dat het AIDS-virus zelf
waardoor nu geen onderzoek op grote
schaal mogelijk is.

men bij de aanwezigheid van antistoffen ook het AIDS-virus draagt, of dan in bepaalde situaties ook besmettelijk kan zijn voor anderen. Niet iedereen die het virus heeft is op dat ogenblik ook ziek; wel bepaald percentage, later wel de ziekte alsnog krijgt. Er zijn ook specialisten die menen dat de aanwezigheid van antistoffen in de meeste gevallen zal betekenen dat het AIDS-virus volledig kan zijn geïmmeerd. Alleen bij de mensen die later ziek worden zou dat, door welk oorzaak ook, niet zijn gebeurd. Maar onomstotelijk bewezen is ontbreekt dat alhoewel nog niet.

Een eerste onderzoek van het bloed van de 430.000 Nederlandse bloeddonors heeft bij een aantal van hen antilichamen aangewezen. Hun bloed werd uiteraard niet gebruikt voor anderen maar zelf kregen ze niets horen da

Na ook de filmacteur Rock Hudson door de ziekte blijkt te zijn getroffen is AIDS opnieuw in de belangstelling gekomen, vooral in de Verenigde Staten. Daar zijn al zesduizend mensen aan de gevreesde virusziekte overleden, en er zullen er nog duizenden volgen. Maar hoe is de situatie in Nederland? Vaststaat in elk geval dat straks honderden mannen te horen zullen krijgen dat bij hen AIDS-anistoffen zijn gevonden. Een aantal van hen zal later ook ongetwijfeld AIDS krijgen - een ziekte die niet alleen dood afdrijft, maar ook pijn doet. Preventieve maatregelen bij seks kunnen verspreiding van de ziekte tegengaan. De nieuwe slagzin van de homobeweging luidt dan ook: 'Bezint eer gij bemint.'

P. van der Elft

de vero-positieve bias bevindt. De test is nog onbetrouwbare (dit wil zeggen: wil vellig voor de bloedtransfusie). Het is daarom niet aan te raden dat de bloedtransfusie aangewezen wordt op basis van een positieve uitkomst van de test. Volgens de Amerikaanse overheid dat zij niet AIDS besmet zijn en ook wellicht de ziekte zullen krijgen. Hun bloed zal binnenkort worden onderzocht op de aanwezigheid van de antistoffen en wanneer dat het overzigt afsluit op positief (voor het moment is het negatief) wordt bekend dat zij inderdaad antistoffen hebben. Maar deze mensen wordt tevens verweld dat hun bloed zal worden gebruikt om de zieken te laten staan. Wanneer zij hun met motto 'We niet een voor de ander' motto, zal het niet overtuigen. Het is niet de moeite waard om te weten dat de eerste antistoffen ontdekt tegen AIDS zijn aangetroffen bij een vrouw die de tweede overdeed antistof was. Het is niet bekend of zij antistoffen vonden er niet de vreemde AIDS-virus in zijn lichaam. Het is niet bekend of zij antistoffen vonden er niet de vreemde AIDS-virus in zijn lichaam. Het is niet bekend of zij antistoffen vonden er niet de vreemde AIDS-virus in zijn lichaam.

Hoort men tot een van de rijke groepen, dan is het wel verstandig te doen alsof men wel sero-positief is en moet men met name bij het seksuele verkeer maatregelen nemen door de bepaalde vormen van seks af te zien en overigens gebruik te maken van een condoom. Dan wordt voorkomen dat men, mocht men positief zijn, anderen besmet. En als men negatief is kan men dit ook blijven.

Ontmoedingsbeleid

Van Wijngaarden schat dat van een algemene bevolking hoogstens 25

naaf promissie antistoffen tegen A1 heeft. Andere schattingen gaan tot 1 miljard promissie. Bij de meer dan 400.000 euros zou dat enkele honderden seropositieven opleveren. Maar daar blijft het niet.

Straks wordt er, buiten de blokken en, in verschillende plaatsen (Amsterdam, Utrecht, Arnhem, Rotterdam, Den Haag) iedereen de mogelijkheid geboden tegen geringe vergoeding te laten onderzoeken of men AIDS-antistoffen heeft. Vooral mannen uit de risicogroepen zullen hiervan gebruik maken en ook dat omgeveld de nodige positieve leveringen. Uit een onderzoek naar AIDS onder de groenstedelingsmannen in Amsterdam is te afleiden, veranderde van hen met AIDS is besmet (gewest), een percentage dat in nabije toekomst naar verwachting zal stijgen.

Overigens wordt de mensen die bloedonderzoek willen laten doen onder het oog gebracht dat zij tweemaal moeten bedenken alvorens daartoe te besluiten. Men haalt er bij een ergistische uitslag veel ellende op de hals, waarmee men verder niks veel kan doen. Schippers spreekt af van een „ontmoedigingsbeleid“ en het laten verrichten van zo'n onderzoek betreft.

Verwardo verzekeraars

Behalve angst en onzekerheid over de vraag of en wanneer men Alzheimer kunnen krijgen kan het ook praktische bezwaren hebben te weten dat het te zijn van antistoffen. Zo kunnen moeilijkheden zijn bij het afstellen van een levensverzekering of

Wanneer De Tijd inlichting vraagt wordt in eerste instantie nagedacht dat gegadigden voor een levensverzekering niet met zoveel woorden wordt gevraagd naar AIDB, zomaar er ook niets over hoeft op te

ven. Maar hierb wordt dit te erge
rijt een schriftelijke of lachelijk om
deroefe voor het aangaan van een
leven. Het is niet anders geïnter-
re en er nog te zake dood en ge-
gen over de kundheidsinzet
het algemeen kunnen worden gedaan.
De afgevaardigden van de Ver-
ging van Levensverzekeraars ver-
dat men de wetenschap dat men er-
de afgevaardigden van de Ver-
vraag dient te vermelden. Dit heb-
nog niet te bevestigen dat de leven-
verzekering in dat geval geïnter-
re en er nog te zake dood en ge-
met betalen. Dat is het beoogde van
de betrokken maatschappij. Het
de afgevaardigden van de Ver-
deling niet doet, en men krijgt AIDS
de verzekeraar zich er bij overde-
de afgevaardigden van de Ver-
van het zake dood en ge-
plaatsgevonden, op grond waarvan
uiterlijk kan worden gewend.

De afgevaardigden van de Ver-
zig. Het meest zal het de rechter za-
de moet beslissen of de verzekeraar
de afgevaardigden van de Ver-
zake doet. Het bestuur van de Ver-
ging van Levensverzekeraars zal
met deze vragen van de Tids gene-
de afgevaardigden van de Ver-
problematiek rondom AIDS.

Speciale voorzieningen

Professor Robert Gallo van het bekende onderzoekcentrum in Bethesda bij Washington, die zich erop beroept de ontdekker te zijn van het AIDS-virus (anderen zeggen dat deze er het Instituut Pasteur in Parijs toekent), heeft in een recent interview met het Franse dagblad *Le Monde* gezegd dat zes à zeven procent van hen die positief zijn bevonden de ziekte binnen een jaar krijgt, en vijftien à twintig procent binnen vier jaar.

Als dit juist is zal de ziekte ook in Nederland desastreus vormen gaan aannemen. De homobeweging schat het aantal homoseksuele mannen alleen in Amsterdam al op ongeveer 25.000. Wanneer wordt uitgegaan van negenduizend dragers van antistofen betekent dat dat er binnen een jaar zo'n zeshonderd patiënten bijkomen en achttienhonderd binnen vier jaar en dat alleen al in Amsterdam.

[illegible]

In de greep van de angst

Ook voor de geestelijke opvang zullen de nodige voorzieningen moeten worden getroffen. Ook nu is duidelijk dat veel mensen, vooral homoseksuele mannen, in de greep van angst voor AIDS zijn gekomen. De psycholoog Jan Schuyepaars van de Schorerstichting zegt dat er na een voorgelezen publicatie of een iv-probleem over AIDS telkens tientallen telefoontjes kwamen van verontrus-
ten mannen.

In het Mannblad Geestelijk Volksgezondheid heeft Schippers kort geleden geschreven dat instanties van geestelijke gezondheidszorg zich erover moeten gaan beraden hoe zij in de nabije toekomst mensen die denken AIDS te hebben, zullen kunnen helpen.

- Ook via spreeksel?

Homoseksuele mannen, onder wie
verreweg de meeste slachtoffers van
AIDS te vinden zijn, worden op een
heftige manier met de ziekte gecon-
fronteerd, zo schrijft Schippers. Hij
beseft niet dat onder grote groepen
homo's paniek is uitgebroken en dat

7

Hysterie in de VS

Worpen de angst, het verdriet en soms de wanhoop over AIDS in Nederland voornamelijk getoond in de binnenkamers, in de Verenigde Staten wordt de publieke opinie steeds meer op harde wijze met het probleem geconfronteerd. Daar heeft de angst voor besmetting ook, veel meer dan hier, geleid tot bijna hysterische reacties. Kortgeleden heeft het publiek te horen gekregen dat de bekende filmster Rock Hudson aan AIDS lijdt, en ten dode is opgeheven. In een adem werd nu ook gepubliceerd wat tot dan toe alleen maar in het geheim bekend was: dat hij homoseksueel is, een feit dat in enige vermelding verdween.

Hudson is inmiddels verspleegd geweest in Parijs, waarop andere Amerikaanse AIDS-lijders al eerder een run ondernamen, nadat bekend was geworden dat het beroemde instituut Pasteur aldaar een nog experimenteel medisch had ontwikkeld. Maar het was kortzichtig, want het gebruik van het middel HPA-23 optisch is te doen. Het is in het beste geval in staat de ziekte tijdelijk tot staan te brengen - maar vaak ook dat niet - en dan nog ten koste van andere-aandoeningen, wat heeft ernstige bijwerkingen op de kwaliteit van het bloed en de lever.

In de Verenigde Staten zijn inmiddels al twaalfhonderd AIDS-patiënten geregistreerd, van wie er een groeiend aantal zijn overleden. Het aantal dragers van antistoffen wordt daar geschat op een miljoen; er zullen dus de komende jaren nog tienduizenden patiënten bijkomen.

Vader, moeder en baby

Lafé bracht vorige maand een reportage over een gezin waarvan de vader en de baby van een jaar AIDS hebben, terwijl de moeder in een voorstad van de ziekte verkeert. Alleen een doechterij is het, want de vader is ziekte gewijvaard gebleven. De man heeft de ziekte gekregen als homofiliopatient, nadat hij een blootgesteld was toegedien. Hij heeft vervolgens zijn vrouw besmet en die op haar beurt de baby, nog tijdens de zwangerschap of vlak na de geboorte.

In het verhaal komt ook een andere AIDS-patient aan het woord, een vrouw van 34 uit Washington, die de ziekte heeft opgelopen bij een blootstelling van 1982. Zij heeft haar creatieve al geregeld en een urn voor haar is uitgeroepen, een post-aanpak, ze rijk ook heeft laten fotograferen. 'Mijn moeder hoopt dat we hem ooit nog eens als bloemvrienden kunnen gebruiken, maar zelf ben ik er realistischer over', zegt ze.

AIDS en syfilis

HP 17

De demonisering van homoseksuelen: Hofland over de parallellen tussen AIDS, syfilis en de heksenverbrandingen. No one is safe!

Eerst heette het in Amerika de *homopist*, maar nu Rock Hudson het heeft wordt het de ziekte van de eeuw genoemd. *Now no one is safe from AIDS*, luidt op het omslag van *Life*. Met de dood in het hart het blad gekocht, voor het eerst sinds jaren dat de inhoud bleek nog anders konzing te zijn, lasmen alomtegenwoordig, bevestigde gevestigde, tijdschrift gelezen van een bekende Amerikaanse familie waarin de AIDS is opgedoken, geschiedte voorbepalingen over het jaar 2000 *How it might all end and America dan heerst wordt door angst*, maar ook over een foto van Lady Di met opwaaiende arm, en enige mensen met een gouden sidolmen. Weer voor de gek gehouden.

Over Rock Hudson was Time beter ingelicht, het verhaal over de filmster was menselijker, met de lera van de man die hem ten dode is gevallen. Al in 1958 werd over Rock Hudson in *Life* (een gelezen gegeven) heruit gemeld dat hij 'vergeend is'. Hij trouwde niet. Hij heeft geen pak, hij rukt naar hem. Hij had niks anders en dring uit. De jeugd is rijk. Met AIDS dreigt nu te zeggen dat de ziekte het heet, maar niet daar, het is de ziekte van de eeuw genoemd. Het is de ziekte van de eeuw genoemd. Het is de ziekte van de eeuw genoemd. Het is de ziekte van de eeuw genoemd.

Zijn poging tot ontmenselijking vraagde door de jaren heen veel van de weersand, zoel van de rone. 'Die lange man niet zijn vertakte kanten kwam omliepelijk in Hollywood terecht. Daar kreeg hij de naam die hij droeg: Rock. Omdat dat hard kluis als Gills-sat, en Hudson omdat die rivier langs de torens van Manhattan stroomt.' Daar was hetzelfde scheepend vernemen aan het werk dat de ziekte van de eeuw heel leedacht. Ik heb medeliden met de actor, zoals ik medeliden heb met de president die nu kanker aan zijn nek heeft overvallen.

Insoumen trad Rock Hudson op in B-films waar hij steeds voor actrices met toenemende hardhoest op de mond neukte zonen. Dat zijn vernieuwde van zijn zonen. Insoumen trad Rock Hudson op in B-films waar hij steeds voor actrices met toenemende hardhoest op de mond neukte zonen. Dat zijn vernieuwde van zijn zonen.

Insoumen trad Rock Hudson op in B-films waar hij steeds voor actrices met toenemende hardhoest op de mond neukte zonen. Dat zijn vernieuwde van zijn zonen.

Tegen de fotografen die duim opeken als je kanker hebt, op de film dames imponeren als je het liever met je eigen doet, m'n atavistisch instinct zegt dat je dat overmiddelen wilt van oloopt. De man die alid een Camel opent als hij met zijn neep op een doorvallende plaats in een wide leedestroom staat, het is ook nooit vertrouwd.

Bigeloof AIDS en kanker zijn niet maar dezelfde ziekten zoals hardvallen, veracht of verkenningelijken. Ze hebben de smaak van het wereldwijd, ze openen voor iedere stervende persoonlijk het uitsicht op zijn singste dag. Van alle doelstellingen worden ze het meest met Privé- en Bildertur-publiecist, kwaliteits en gebied omvallen. Ze zijn de grootste vanden van de gruwzaamste. Het is de ziekte van de eeuw genoemd in Hollywood en Playboy en zoals hij zich handhaaft met parfum die naar mik tot, Star Wars, ombedelingen-middelen en weerscheppend loschende stromen voor pinloze executives. AIDS en kanker zijn behalve ziekte ook onderdelen van het meest gecompliceerde moderne

Ter verheldering van de nieuw, intussen al historische kwaal zijn parallellen getrokken met de Syntise griep, de cholera die velen al in 1918 in Rusland en miljoen schuifloffen heeft gemaakt, de buispest en andere overwonnen ziekten die mensheid. Maar voorzover ik heb gezien heeft nog niemand een vergelijk gemaakt die vermelding geven van het verloop. Als we die van het begin van de zevende tot ver in de zeventiende eeuw in Europa heeft gewoed.

Zoals dat met AIDS het geval is, heeft het syfilis van het begin af vastgezet dat de ziekte wordt overgebracht door geslachtverkeer, en onmiddellijk waren ook de verschiedelijke geslachten betrokken. Als we in onze verichte tijd, vernieuwde mochten denken dat via AIDS de hand van God zich deed voelen, of dat welk opwekken dan ook bezig is, de mensen op een nieuwe manier te straffen voor een bandeloos en genuchteloos leven, dan zijn we wel zo was dat voor om te houden of het terloop, bij bou van grip te opperen. Zulke zwaarte van het meer en in volle ernst alleen in de achterhoeken van de moderne samenle-

ving op na. Tegen het einde van de Middeleeuwen was het nog niet zo ver.

Hij wijst zijn voorzorgsmaatregel werden toen de publieke badhuizen getroffen, maar dat was dan ook de enige rationele maatregel. Voor de rest bestond de medische verenschap uit toverkrachten. Wel was het duidelijk dat de ziekte uiterlijk en na verloop van tijd ook dodelijk in de heersende geweldige ravages aantrok. Hoewel iedereen ervan overtuigd was dat daar de hand Gods aan het werk was geweest, vormde dit geen beletsel om juist die verheven oorzaak ook aardse schuldigen te zoeken. De mensen dreigden die tot het andere gelidde hoorden. Welke andere plaag? In beginnel was de schuld natuurlijk gelijk verdeeld tussen vrouwen en mannen. Maar het viel op dat de geresisteerde, die goed en zo kwam als dat ging het celbaat had gehandhaafd, minder van de goddelijke straf te lieden had. Zo ging het spoor is in de richting van de vrouwen in het algemeen en de priestesses in het bijzonder.

Twee omstandigheden deden de verdieningen tegen de vrouw nog verder toenemen. Het christelijk geloof had haar socie in de loop der eeuwen er al niet sterker op gemaakt: alderen krachten waren haar toegewezen die die man niet ten goede kwamen. De wat het object genoemd was een stelselmatige demonisering ten te vrouwen de vraag of dat proces met de Middeleeuwen is gereindigd. Verder slauerende vóór het uitbreiden van de syfilis-demonie om algemeen geloof aan heksen.

Heksen

Syfilis heeft zijn eigen historie. Scandlav Andreus, hoogleraar aan de universiteit van Keading. In twee artikelen in *Emmentur*, in 1980 en 1982, heeft hij verband gelegd tussen het uitbreiden van de epidemie enerzijds en het puritanisme en de heksenverbranding anderzijds. Het gaat niet over dat hij de Heilervorming aan de streptococcen toeschrijft, maar de angst de schepelen heeft oemalwaar voor het gespeeld bij de opblow van een nieuwe, rigoureuze manier van leven. Erren was vrouwen. Het deed me denken aan de foto in Time waarop de generatie eigenaar van een gay disco in zijn

verloren pool der zonde is geprojecteerd. In zijn tweede artikel toont Andreus aan dat de syfilis-epidemie geografisch en wél wel op haar nauwkeurige samenvalt met de grootstere heksenverbrandingen. Waar de Russische epidemie brakte de aard van het geloof bepaalde, waren de priesters getrouwd en was van de demonisering van de vrouw geen sprake. In het gebied van de IJlans waren pogromen en de lage sociale positie van de vrouw de belangrijkste factoren. Als er syfilis voorloof van die niet epidemisch, en heksenverbranding werd er niet gereploreerd. Als daar anaard werd gemooit, gebrande dat onder andere voortvreesde.

Welke magische eigenschappen werden er aan de heksen toeschreef? Andreus heeft hiervoor het bekende handboek voor heksenjagers, *De Heimen der Heben van de Druze*, met name Jacobus Sprenger en Heinrich Koster gemaad. Er zijn een paar dingen om de mensheid te beschrijven. Ten eerste kunnen ze

in een man een kwade liefde voor een vrouw doen ontbranden. Ten tweede kunnen ze haat en jaloezie in het hart van iedere stervende plaatsen. Ten derde kunnen ze een mens zo bezweten dat die niet meer tot de geschiedkundigen in staat is. Ten vierde kunnen ze elk menselijk orgaan ziek maken. Ten vijfde kunnen ze het leven vernemen. Ten zesde kunnen ze iemand van zijn zinnen brengen. Altemaal benedienwaardige eigenschappen, zou je zeggen, maar dertien kwam te erover op de bandjeslip. Sprenger en Koster - het kluis als twee diezelfde oerheersers - waren niet strik van priester. Wat dat betreft hadden ze zich kunnen meten met de televisieactoren van de EO. Zo werd de heksen, een bevestigde en onbevestigde, wel lust toegeschreven. 'Alle heksen kent vooruit zijn vleselijke lusten, waarin de vrouwen onverschoofbaar zijn. Deze vrouwen bevredigen hun saterege het niet alleen bij de heid, maar bij iedereen. Ook de allerderden worden niet gespaard, en alle

toeslag die zich ook mogen bevinden. Door allerlei soorten heksen, door de buitengewone uitputting der vleselijke lusten doeken zij de zielen van hun sluifloffen, en schaanke ook overdrachtigst kanket kan ben van die dodelen weer-vader.' Sommige heksen, aldus Sprenger en Koster, houden er nog een extra liefhebberij op na. 'Ze verzamelen mannelijke geslachten die geslachten van de heksen, of dodelen, bijkanten. Ze bezwaren die in een 'geheimde of stoppen ze in een doos, waar ze nu zichzelf bewegen als levende lieden.' In talrijke gevallen is dit door de auteurs van het handboek zelf vastgesteld.

Bloeddriften

Bevallen van heksen zijn ook wel in het lid dat in een ver gerveerd stadium van syfilis het verstand wordt aangetast. De patiënt gaat inden aan chronische hallucinaties, beginnend te horen, welke zich bevestigd van onbetrouwbare misdaeden, gelooft zich verward en opgewonden en was ten prooi aan verwoegingwaan. Voor wie van plan is een heks te verbranden, om diergelijke symptomen van God-gedrogen.

Nog één geval uit de collectie van adressen, opoort het een goede bekende berijder van iedereen die onder leiding van J. H. Bodin de *Journal of the American Society of Political Theory* heeft gelezen. Het gaat om Jeroen Bodin, ontbetend een van de meest verlichte geesten uit de late Middeleeuwen en de vroege moderne tijd. Ijdellijk. Behalve het nieuwe waarin hij allelleen tot uitdrukking komt, heeft hij de verbandeling op de heelen en hun bestrafing van de heelen en hun bestrafing van de bloedstating op dit gebied hou. Het boek werd twee jaar na zijn huwelijkspeleerd, toen hij 66 jaar was. Van zijn drie kinderen, waarvan de oudste, die in 1741 was, het tweede was schietlijk om het derde landzinnig. Bodin was eerder geweest geweest met een vrouw van boden- en de boden van de boden van de boden. Is dat al demoonstering? Zijn biografen hebben vastgesteld dat het heelenboeien een enorme achtelinging is vergeleken bij de maag goed. Het is neurotisch, psychisch, obsessief. Bodin draagt er een sloot op aan, van een hekel-boden die verlaar-vaarden. Uit het pekel-Bodin blijkt dat, als de omstandigheden meewerken, de heelerste geest tot de grootste gek in staat kan komen.

Daarom is ook de geschiedenis van de syfilis van belang voor de epistom van de boden. De demoonstering van bodenhuizen was natuurlijk een van de boden van de regeringsplannen en aanvaande minier van doen. (Homoekule onderwaken-achtiging) en nagaan van de boden van de bodenhuizen. Welke verbeeldingskracht uit de tek van Springer en Kluizer heeft tot de oek geprezeerd? In het lezer van de bodenhuizen, de bodenhuizen trouwast, boeien door een bodenmatige vrouw – liet leze ondergrondse repertorie van de bodenstet dat vaak van meer beten- en bodenhuizen en bodenhuizen op haar beoelien indelheid.

Graantje
Als AIDS een epidemie wordt, moet er wel iets heel bijzonders gebeuren als die niet begeleid wordt door een hekseriaucht. De

schuldigheidslijn en de homo's seksualiteit, maar nu niet de boeren en in hun geslachtenschap de intrinsieke seksualiteit, zoals de Baise specialist Dr John Harris op een persconferentie wilt te vertellen. "Zakenmensen en anderen die op reis gaan naar gebieden waar AIDS heerst (ij kunnen de zieken overbrengen naar de heteroseksuele gemeenschap in het Westen", zei Dr Harris, sluit de Verenigde Staten en Rock Hudson niet uit het Westen buiten. "Het zijn zakenmensen die de slingergezichten en de overtuiging bracht dat iedereen in ieder land de escort-services gevestigd zijn. Het zijn dezelfde mensen die deze escort-services gebruiken, in Londen, Parijs, New York en Houston."

de Brimdonzonde bevoordt een gracieuze met de pikken van een spocalsj. Een
 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2

[illegible]

H. T. A. Hofland

Kinderen met AIDS ^{HVV} stuiten in de VS op ²³ wereld van onbegrip

NEW YORK — Ryan White, een 13 jaar oude jongen uit Kalamazoo in de Amerikaanse staat Indiana, begrijpt niets meer van volwassenaars. „Het is allemaal zo stom“, is zijn reactie op de verhalen van de volwassenen die hij ontmoet. Het is ook voor hem onbegrijpelijk niet meer naar school te gaan. Hij vindt het veel erger dan de ziekte waaraan hij lijdt en die de werkelijke reden is voor het schoolverlof. Hij heeft de ziekte niet zelf verworven, maar wonder gebouwt aan bij overtuiging tot drie jaar dood zijn. Met onzekerheid, angst en vooroordelen worden in de Verenigde Staten gereageerd op de ziekte van de jongen uit Kalamazoo. In andere delen van de Verenigde Staten, zoals Florida, werden drie kinderen weggelaten van de creche. Een kind heeft AIDS gekregen van de moeder van een ander kind dat in het vakgebied van de naam AIDS hebben gekregen (AIDS-Related Complex), chitwel verschijnen die in verband met AIDS worden ge-

Van de 80 AIDS- en ARC-klanten in het Albert Einstein-taakhuis in New York zijn er inmiddels 27 die door hun eerdere ziekte verstoord. Slechts 16 van hen zijn nu gezond en kunnen een nieuwe schikking gevonden. Verwarring is er ook bij de autoriteiten, in de staat Connecticut werd bepaald dat kinderen met AIDS niet naar een onderwijsinstelling, maar in Los Angeles, waar volgens de statistieken inmiddels een persoon per dag aan AIDS overlijdt, moeten worden opgenomen. Een motie aan waarin discriminatie van AIDS-patiënten wordt verboden. AIDS of ARC is geen reden voor ontslag of overplaatsing van de leerling. De toelating tot bijvoegde school, de school, zal weder bepaald.

Naast aantal kinderen onder de AIDS-statistiek is nog relatief klein. Het is 12,5 procent van de Amerikaanse kinderen. Het Nationaal Centrum voor Ziektecontrole in Atlanta in de staat Georgia als „AIDS-gevoel“ heeft 145 gevallen.

Het sterfgevaar bij kinderen is echter veel hoger. Bij de volwassenen sterft één op de twee patiënten, bij de kinderen is nog slechts één op elke drie patiënten in leven. Volgens artsen komt dat omdat kinderen veel minder afweermechanismen hebben dan volwassenen. Deskundigen gaan er van uit dat ongeveer één miljoen Amerikanen slachtoffer van AIDS zullen worden. Ook het aantal geïnfecteerde kinderen zal nog drastisch toenemen. "De kinderen zijn de echte wraak van deze ziekte", zegt de arts James Oleske van de "Medical School" in de staat New Jersey.

ouders nodig maar ook de ouders hebben behoefte aan psychologische hulp. Zij maken zich verwipen dat zij de zakte op hun kinderen hebben overgebracht. Of ze zijn kwaad dat hun kind bij een transactie is betrokken.

De kleine kinderen hebben er indirect aan meegedaan dat in de Amerikaanse samenleving thans een wat reuker beeld van de epidemie bestaat. Aanvankelijk was het voor de brave Amerikanen de vraag: de ziekte is waarmee houdt u verband? Iedereen heeft verband te maken met de ziekte, maar de straf valt niet op iedereen. Het is niet iedereen die een oorzakelijk verband heeft met de ziekte, maar het is iedereen die een oorzakelijk verband heeft met de ziekte.

De aids-kinderen hebben dit soort redeneringen teniet gedaan. Hun treft geen bloem. Twee van de drie zijn tijdens de zwangerschap of tijdens de geboorte door hun met aids besmette moeder geïnfecteerd. Ieder vijfde kind raakte besmet bij een bloedtransfusie.

Zo ook Ryan White uit Keko-
mo. Hij lijdt vanaf zijn geboorte
aan hemofilie en moet regel-
matig met bloedingsstoffen wor-
den ingespot. Het bloed daan-
van is van vele donoren afkom-
stig. In de VS zijn thans alle
met aids besmette bloedvoor-
raden vernietigd. Voor Ryan
kwam die maatregel echter te
laat.

De ouders van Ryan en de leiding van Ryans school zullen elkaar waarschijnlijk in de rechtzaal ontmoeten. De ouders willen dat hun kind weer naar school gaat maar de schoolleiding wil dat verhoeden. Hoewel ook zij kan weten dat aantakken bijvoorbeeld niet tot bevestiging leiden. De ouders van de klagegrootjes van Ryan hebben inmiddels laten weten dat ze een schadevergoeding zullen eisen als de jongen weer naar school gaat en een medeleiding "aanstokt".

Aan wereldzins begrip lijkt het overigens niet te ontbreken, daar in Kokomo, Onderwijzeres Linda Singer: „Ik heb vrijwel veel modeljden met de jongen. Maar we weten nog weinig van die ziekte. We mogen eenvoudigweg geen risico nemen”. Ryans moeder Jeanne: „Als ik intussen niet zoveel over elds zou hebben geweten, zou ik waarschijnlijk niet zoveel angst hebben als de andere ouders.”

Ryan heeft intussen leren leven.

Overspannen meningen over Aids

Het moet een veel voorkomend bezwaar zijn op de redactievergaderingen van de Volkskrant: een tirade en zijn collega's belijdende Siets van der Hoek omdat er alweer een stuk over Aids is zijn kraant is verschenen. Anders kan ik het me niet voorstellen, gezien zijn reactie in de weekbladrubriek op mijn artikel in de Tijd over genoemde ziekte.

Aan het hande van zijn geroerde Hofland tukt hij in op zijn stuk, er blijkt aan gevend nooit iets over Aids gelezen te hebben anders dan in de 'roddelbladen', waarvoor hij de formuleringen zo goed blijkt te kennen. Toch had hij er juist dezer dagen alle gelegenheid voor, want ook Time, Nieuwweek, De Spiegel en NRC-handelsblad hadden grote artikelen over de ziekte die van Van der Horst niet mag bestaan, en dus ook niet

kenat. En de Volkskrant? Die heeft het zelfs bezaan een hele pagina te wijden aan een nogal uitgebreid weekend-interview met een man wiens vriend aan AIDS is overleden, terwijl ook overigens met nieuws en opinies over dit onderwerp goed wordt bijgehouden. Erg he.

Of vreemdekweekend, uitsluiting of kroegier, om uit de woestijnrecht van aan de Hoek te putten. Het ligt voor de hand dat Van der Grinten omkeerzucht aan, en het vak, schouwenkel zal verlaten, maar voor nu heeft dat niet. Als hij nu verder maar met rust laat met zijn overnamen oemingen.

...na, verzuurde je, bij nauwkeurige be-
ling blijft er geen enkele vastigheid
over" durft Van der Horst te liegen over
de informatie in het Tied-artikel. Een
goutje. Bij nog niet eens zo nauwkeurige

zing, zoals Van der Hoek de weekbladen doorneemt dus, blijkt dat de informatie afkomstig is van de Bloedtransfusiedienst, van woordvoerders van de leidscoördinatie Aids, van de Schorerichting en van de Gezondheidsraad. Hiermaal roddelaars dus, inderdaad, maar ja, de genoemde Schorerichting begeleidt mensen die psychische proble-

Het zal ook wel weer menselijk zijn dat iets bestaat maar als het nu toch eens waar blijkt te zijn is het misschien ook wel iets voor een journalist, die moeste echt met het onderwerp. Als de oprager dat dan geholpen heeft kan Van der Leek er misschien gelijk even althans dat deel van men informatie verifiëren.

CRAVENHAGE P. van der Eijk

RAAD VOOR DE KINDERBESCHERMING:
„Leden woongroep hebben
recht op ouderlijke macht”

Van onze verdraggever
ROTTERDAM — De Raad voor de Kinderbescherming in Rotterdam vindt dat de ouders van de onstreden woengroep aan de Schiedbroeksebaan de ouderlijke macht over hun kinderen moeten terugkrijgen. De raad schrijft dat in een advies aan de familiekamer van de Rotterdamse rechtbank, die komende vrijdag een beslissing neemt.

Het gaat om zes kinderen die na een inval bij de woongroep eind april door justitie naar overgedragen aan de Kinderbescherming. Enkele weken geleden konden de kinderen weer terug naar huis, omdat de rechtbank het niet nodig vond de kinderen langer in het kinderschulp De Koperwiek te laten verblijven. Het toezicht op de kinderen beruist nu wel bij de Kinderbescherming.

De familiekamer van de rechtbank zal haar oordeel niet alleen baseren op het advies van de Kinderbescherming, maar ook op de uitkomsten van een psychologisch-psychiatrisch onderzoek van de acht ouders en zes kinderen. Dat onderzoek is uitgevoerd onder leiding van de Rotterdamse kinderpsychiologe prof. dr. J. Sanders-Woudstra. Hoe dat rapport er gaat uitzien is nog niet bekend.

Volgens directeur mr. D. Brouwer van de Rotterdamse Raad voor de Kinderbescherming betekent het advies van de raad dat de ouders vrijwel automatisch

de ouderlijke macht over hun kinderen terugkrijgen. Het standpunt van de Kinderbescherming is gebaseerd op gesprekken met de ouders en op de bevindingen van mevrouw Sanders-Woudstra.

Justitie kan de mening van directeur Bruijze niet delen. Perswoordvoerder mr. R. Gerding van het Rotterdamse park zegt dat justitie volhardt in de vordering de kinderen uit de ouderlijke macht te coörceren. De familielidamer behoort volgens Gerding zelfstandig over de vordering. De Kinderbescherming heeft slechts een adviserende rol, aldus de perswoordvoerder.

De verdere gang van Justitie vloeit voort uit de veronderstelling dat enkele ouders met de kinderen ontoelaatbare seksuele handelingen hebben gepleegd. Naast de civiele procedure voor de familieklamer loopt daarom ook nog een strafrechtelijk onderzoek tegen vijf leden van de woongroep.

De groep heeft steeds erkend dat de sprake is geweest van ontucht. Volgens de woongroep is justitie erop uit gegaan te stellen aan hun wijze van opvoeden. Na enkele getuigenverhooren heeft advocaat mr. J. Groen, die de hoofdrol daarin vertolkt, verklaard dat juist de gluchter afgaat op „wilde verhalen“ van mensen die de woongroep hebben verteld.

Ouderlijke macht terug ^{HVV} 20 bij woongroep

(Van een onzer
verslaggeefsters)
ROTTERDAM— De
ouders van de Rotterdam-

Misverstande

De berichten dat de ouders definitief uit de ouderlijke macht onttrokken zouden worden, beruften op een misverstand, zegt Gerding. Hij verkeerde afgelopen zaterdag in de veronderstelling dat het Openbaar

Ministerie een vordering tot ontzetting had ingediend bij de Rotterdamse rechtbank. Hij trok toen de bewering van de Raad van de Kinderbescherming in twijfel dat het positieve advies van de raad automatisch betekent dat de ouders het toezicht over hun kinderen verliezen.

Na uitvoerige gesprekken met ouders en kinderen en psychologische testen adviseerde de Raad zolang de kinderen "leren te geven" aan hun ouders.

Officieel moet de Familien
mer van de Nederlands
rechtbank aanstaande vrijd
nog beslissen over het lot v
ouders en kinderen. Het is e
ter de vraag of de kamer n
wel blijkens Mr. Gerdi
ken dat vanopzettend niet r

De Rotterdamse woongroep bij met de uitslag. De groeplid nu dat ook het strafrechtelijk onderzoek tegen een van acht volwassen leden was gestakt. De zes woongroepden worden verdacht van inlicht met hun kinderen. Volgens de groep heeft juist geen enkel bewijs dat de „delts“, die in mei aangehouden waren voor een politie-inval aan de Schiederschoolaan, waarheid beruilen.

brengen bij de Kinderbescherming. Daarna bestond de mogelijkheid voor justitie een vordering in te dienen om de ouder van de woongroep tijdelijk of definitief de ouderlijke macht te ontnemen. Ook de Kinderbescherming had een rekost (verzoek) van die strekking kunnen indienen. Zowel justitie als de Kinderbescherming hebben daarvan af-

Naast de civiele procedure voor de familierechtelijke kamer loopt ook een strafrechtelijk onderzoek tegen vijf leden van de woongroep op verdenking van omkocht met de kinderen. Volgens perswoordvoerder mr. H. Gerdien van het Rotterdams parket betekent het afzien van een vordering in de civiele zaak niet dat justitie in weinig aanwijzingen heeft in het strafrechtelijk onderzoek.

Kinderen mogen
terug naar
woongroep

(Van een onzer verslaggevers)

ROTTERDAM — De ouders van de Rotterdamse woongroep aan de Schiedersloot kunnen de ouderlijke macht over hun zes kinderen terugkrijgen. Dit heeft de Raad voor de Kinderbescherming geschreven aan de familiekamer van de Rotterdamse rechtbank. Deze zal vrijdag een beslissing nemen.

Drie maanden geleden viel de politie het pand van de woongroep binnen en arresterde enkele ouders op verdenking van verboden seksuele handeling met hun kinderen. De ouders werden tijdelijk uit de onderwijske macht onttrokken. De Raad voor de Kinderbescherming nam het gezag over de kinderen op zich maar wist dit nu weer terug geven aan de ouders.

De raad komt tot dit advies na uitvoerige gesprekken met de ouders en de kinderen, onder leiding van de Rotterdamse kinderpsycholoog prof. dr. J.A.R. Sanders-Woudstra. De kinderen zijn psychologisch getoetst om na te gaan of zij geestelijke schade hebben opgelopen. De ouders zijn nog in discussie met mevrouw Sanders-Woudstra over het eind-rapport.

De werkgroep gaat er van uit dat zij de zaak heeft "gewonnen", gezien het positieve advies van de Raad voor de Kinderbescherming. Officier van Justitie mr. R.A.F. Gerdina houdt echter een slag om de arm. "De rechtbank bestaat zelfstandig. De raad heeft slechts een adviserende rol," zegt hij.

Naast de civiele procedure — over wat er met de kinderen moet gebeuren — loopt nog een gerechtelijk vooronderzoek omdat er sprake zou zijn van een misdrijf. Zes van de acht woongroepen worden verdacht van omzucht met hun kinderen.

Civiel proces
woongroep ten
einde: ouderlijke
macht hersteld

Door een onzer redacteurs

ROTTERDAM, 20 aug. - Het Openbaar Ministerie zal bij de rechtbank te Rotterdam een vordering indienen om de ouders van de woongroep aan de Schiedersbroeklaan uit de ouderlijke macht te onttrekken. Doordat de beschikking van 22 april de door de rechtbank toegekende bevelen en waarvan de termijn verstrijkt is, loopt, komen te vervallen. De ouders krijgen weer de volledige gezeggenschap over hun kinderen. Deze werd hen onttrokken omdat de ouders werden verdacht van seksueel misbruiken van hun kinderen. De politie deed in april 1981

De afgelopen maanden heeft de Raad voor de Kinderbescherming en de kindersychiater, prof. dr. J. Sanders-Woudstra, een uitgebreid onderzoek naar de zaak gedaan. Hij heeft tot de conclusie gekomen dat de kinderen geen reden is voor verdere toezicht door de Raad. De kinderen zullen afwezig enkele weken terug naar huis.

moet deze nu beëindigde civiele procedure, waarbij de officier van justitie de zaak heeft behandeld, hoop er tegen een van zijn echt ouders van de woongereguleering nog een strafrechtelijk onderzoek na te laten en zij zich schuldig hebben gemaakt aan onredelijke handelingen tegen hun kinderen. De woongereguleering kan voortvloeien uit de afwijking van de civiele wet, die nu door de overheid wordt gemaakt. Op het nu de finis greekt de politie onderzoek op grond van, zoals de wetgever het aanduidt, de eerste roddelen.

Leden woongroep krijgen ouderlijke macht terug *NRC*

Doet een enaer redacteurs 22

ROTTERDAM, 22 aug. — De leden van de woongroep aan de Rotterdamse Schiebroeksebaan krijgen de euderlijke macht over hun zes kinderen morgen definitief terug. De familielkamer van de Rotterdamse rechtbank zal morgenmiddag besluiten de woongroep-zaak niet te behandelen.

Hierinvoel voort dat de ouderlijke nacht weer naar de ouders gaat. Dat heeft een woordvoerder van de familiekamer vanmorgen desgevraagd meegedeeld.

De kamer zal de zaak niet be-

handelen omdat justitie geen vordering heeft ingepoed in de ouders uit de ouderlijke macht te onttrekken. Ook de Raad voor de kindbescherming, die een rekest kan indienen, heeft afgezien van zo'n verzoek. De zes kinderen verblijven bij hun ouders die tijdelijk hun ouderlijke macht hadden teruggekregen, nadat de kinderen in mei van dit jaar officieel waren ondergebracht bij de kindbescherming.

Een woordvoerder van de rechtbank kan aanvragen maken, zeggen wanneer het strafrechtelijk te onderzoeken tegen vijf leden van de woongroep, die worden verdacht van het plegen van ontucht met de kinderen, wordt afgesloten.

Woongroep krijgt
ouderlijke macht
vrijwel zeker terug

Van onze verslaggever

ROTTERDAM — De familie van de Rotterdamers rechtstreeks beschuldigd van het vermoord van de leden van de omstreeden woongroep aan de Schiedijk. De familie van de Rotterdamers rechtstreeks beschuldigd van het vermoord van de leden van de omstreeden woongroep aan de Schiedijk. De familie van de Rotterdamers rechtstreeks beschuldigd van het vermoord van de leden van de omstreeden woongroep aan de Schiedijk.

Op donderdag 5 mei bekrachtigde de familiekamer een beschikking van Justitie om de vier kinderen tijdelijk onder

KINDER-EROTIEK

WORDT ONTDEKT

Veel van je familie houden is de normaalste zaak van de wereld. Maar er is een

grens. Liefde voor je partner mag je seksueel weten, maar houden van de mensen die eigenlijk het dichtst bij je staan, gaat niet verder dan ten zoen of een knuffel. Al houd je nog zo veel van je zoon, je dochter, je broer, je vader of je zus, sex met hen is taboe. Er is een grens tussen houden van en incest. Waar die precies ligt is een ongemakkelijke vraag, die zelfs bij alle vrijheid en openheid over sex maar moeilijk te beantwoorden is. Een reportage van Anna Kouzjin.

Foto's: Bianca Holstma

Een prettige herinnering: je hebt je mooi gemaakt, voel je vreemd vrolijkwillig, want je gaat afsiek uit eten met je vader. Of je bent nog niet uit douchefeesd dat je veilig thuiskomt en zegt: weet je dat ik van je moeder vond? Als dat niet romantisch is!

Zijn harmonische verhouding komt niet uit de lucht vallen, daar gaat een jeugd vol liefde aan vooraf. Vrienden, geknuffel, maar geen seks. Lichamelijke liefde tussen broer en zus, moeder en zoon en andere varianten is niet wettelijk, daar zijn we het over eens. Het is een oeroud wet - al werd er voor goden en koningen soms een uitzondering gemaakt.

Jij houdt ook veel van jouw kinderen. En het gebeurt bijna dagelijks: een boot onderhouden te gaan met een kleine knaagertje die je bijles krijgt, of als je te pels trekken. Je zou toch niet normaal zijn als je niet prettig vond. Hoe ver gaat knuffelen tussen moeder en kind als het wat groter wordt?

Louise steekt eerst een sigaret op vooraf te antwoord geeft. 'Vrienden met mijn zoon? Nou, zo zou ik het niet willen noemen. Het is wel iets dat op vrijen ligt. Rodrik - hij is vijf - komt elke morgen bij mij in bed. Hij stopt dan altijd zijn vingers tussen mijn benen. Dat vind ik lekker en plezierig. Ik denk vooral omdat hij het lekker vindt. Als ik er opgewonden van zou worden, zou ik hem het bed uit sturen. Ik wil bepaalde grenzen niet bij mezelf toestaan, omdat het niet goed lijkt voor een kind. Maar ik heb er geen enkel bezwaar van dat hij er anderszins schade van zou ondervinden.'

Ik laat hem niet helemaal vrij

Ik twijfel vaak over die dingen. Rodrik en ik gaan altijd samen in bed. Maar nu blijkt bij de kindertjes, in zijn klas moet oers aan het achterlaten te maken door zijn broek naar beneden te doen en zijn billen te laten zien. Daar heb ik een betel aan. Ik ben bang dat hij niet helemaal aanvoelt wat op bepaalde momenten niet kan. Omdat ik te weinig weet wat er in zijn hoofd omgaat, ben ik liever voorzichtiger. Ik wil ook niet dat hij ziet dat ik niet mijn man naar bed ga. Dat vind ik niet prettig. Of dat nu goed is of niet kan me niet schelen. Zelfs als er vrede in huis is, of wanneer wij ergens logeren en ik heb het idee dat deze lichte hemd zou nu kunnen horen heb ik er al moeite mee. En kinderen kan ik helemaal niet in mijn broek hebben tijdens een vrijpartij.

Ik geniet van dat samen in bed gaan. Je ziet dan waar hij bij me bezig is. Hij zit bijvoorbeeld afkeerling dingetjes op zijn piemel, of hij zit al de voorhand naar achteren kan. Als hij zijn piemel altijd zit maakt in de buiskamer, zeg ik: je mag het best doen, maar liever niet in de kamer. Paga loegt op zijn piemel, zijn hand en geduld er een tijdje op. Ik zeg ook niet: dat mag je niet, daar krijg je een rare rug van. Maar ik laat hem ook niet helemaal vrij.'

Zo'n klein, warm pakkeetje tegen je buik

Maar er is in zijn opbloei aan warme contacten bij zijn buik. Toen hij vijf of zesde was, liet ik een blok tegen maak, mijn kinderen mogen graag bloot bij me in bed komen. Ik zou graag met ze in bed gaan slapen, het geeft me nauwelijks, zegt Lisa. Het is vaak koud in huis en ik heb het nogal druk. Dus als ik de kinderen moet elkaar in bed zit, heb ik nog even mijn handje vrij om iets anders te doen. Toen ik nog borstvoeding gaf zamen ik wel meer tijd voor ze nemen en daar genoot ik dan ook van. Ik ging voor het zagen meestal even liggen, dat wil zeggen, als ik er de kans voor kreeg in verband met de andere kinderen. Dan vroeg het tenminste toe me door dat er aan mijn ruggeleider werd, dat er kleine nageltjes langs de huid van mijn borst knisten en dat er een klein, warm pakkeetje tegen de buik aanlag, die ze zelf nu vaak wassenplaatje te lijken van. Maar dat interesseert een baby gelukkig niet.

Wat heb ik de borstvoeding afgevoelen met de bloemkleurige mogers. Ida: De eerste keer dat ik wel in bed had om te na het half uur even bloot bij me te hebben, platen ze het tweewoordenwoord niet gelief ik. Bovendien krijgen ze dan al gauw bevelen om vooraf van je weg te kruipen. Daar begin de afstand mee.

Ik ontken me er

Ik ontken me

Slapen bij mij in bed doen ze ook niet. Ik ben er nooit aan begonnen om kinderen die uit hun bed kwamen bij me te nemen. Ik dacht altijd aan de dag die erop volgde. Daarvoor moet ik toch nog een beetje moeite over hebben. Er was bang dat hij mama altijd en gewoonte zou worden, want je niet meer onderuit komt.

Na ze in grotere bedden slapen, ga ik vaak even bij ze liggen om dat zij dat willen, als ze zo nodig hebben. Ik sta er eigenlijk nooit bij als dat ik er wil van zou kunnen spreken. Niet dat ik geen behoefte zou hebben aan lichelijk contact, maar als ik eigenlijk ben, ik ontken me er het liefst aan. Ik wil ook nog een beetje alleen zijn nu's dag. Niet helemaal far misleiden. Als ik een paar weken niet de aandacht zou krijgen die ik nodig denk te hebben, zou ik ook gaan weeten. En als ze dan vragen me trouden zeggen: het is bevestigd, je moet nog slapen, nou ik erg lastig worden, pleid ik.

Ik vind dat mijn kinderen met elkaar wel leuk kan gaan staan. Zondag regende het die hele dag. Ik heb me toen met ze verschanst op mijn kamer. Daar boorden we teinten en dranken doodleuk. We zaten in een kringetje op de grond toen Karin van twaalf zei: 'Als het lekker wordt, houdt Rodrik zijn piemel vast.' Iedereen leek hoe ze dat te geven aan zijn doodleukheid en zich schamen. 'Dat zal ik ook een probeeren', ging Karin verder en legde haar hand tussen de benen bij de volgende zinnen. 'Ik, verduidelijk, ik, ik.' De meeste pleidde ik. Het is niet lekker spelen zijn geheim. Ze bouwen nogal even om het maar ik niet in kan en probeeren dan iets al. Daar hebben ze recht op, vind ik.

De schuld van onze opvoeding maar weer?

Gedachten is gebleven. Wij kinderen met elkaar spelen weet je wat uit je eigen herinnering. Als kinderen in de puberteit komen lijkt er vrij plussing iets te veranderen. Het licht of de algemene angst, of het ene over de ander voor het andere gedachte binnen het perz nog eens wordt versterkt door de angst voor incest. 'Vader en dochters, broers en zusters voelen zich plussing onzeker. Een plussing van een broer krijgt plussing een zwaardere betekenis dan bedoeld, een complimente wordt anders geïnterpreteerd. Ida: 'Naar aanleiding van dat gedachte die Commons in Rosterism hebben Gerd en ik ook wel afgevoeld wat voor ernstige belevenissen wij eigenlijk met de kinderen hadden. Gerd ontdekte dat hij vooral sinds onze dochter in de puberteit is, erg afhankelijk doet, terwijl hij helemaal niet wil. Michielien spreekt zijn eigen fractie, spreke opvoeding om woorden mee. Toen hij zich die afstand realiseerde, werd het plussing anders. Onze dochter zag een wazige foto van een bloot

jong meisje. 'Zie ik er ook zo uit?' vroeg ze. Eerder zou Gerd daar niet op geraageerd hebben, maar nu ons gesprek ze bij 'Zal van jou ook zo'n foto maken?' Ze zijn erg lief geworden.

Niet alleen de bloot achterkant is vasculeel, maar ook de harschewijzen aan de voorkant en de drie schaamharen tussen haar benen. Terwijl we vinden dat we vrij zijn geven vrede en ik, dank ik, zijn geprijsd geen kant. Zullen we eens spreking er lichamelijk maar weer de schuld van geven?

Het is toch een jonge vrouw die bij je komt

Ik heb voor vaders niet altijd gemiddeld de juiste houding te vinden in oplichte van echtverwante dochters. Misschien hebben pleigeders het daarmee extra moeilijk. Anna, pleigeders van een verduidelijk dochter: 'Ik heb het idee dat natuurlijke vaders beter weten hoe ver ze zouden kunnen gaan. Onze dochter krijgt wel eens bij me op school, nauwelijks geschaamd. Er is dan toch een zweren van een jonge vrouw die bij je komt. Ik weet niet goed wat ik dan moet doen en dan vind ik afstand. Ik ben in alle opzichten haar vader. Alleen op zonnig gedachte realiseer ik me dat het nomen ons anders is. Strikt genomen zou er tussen ons geen sprake zijn van 'blootdehande'. Ik heb haar niet verwekt en ben ook haar broer niet.

Tuch roem ik afstand, niet omdat ik bang ben voor wat de buitenwereld ervan vindt. Ik ben vooral bang voor haar gevoelens. Ik weet niet of 'zich' vaders ook bang zijn dat hun dochters versliefd op te worden. Bij mij begint in 'bepaald' gevallen altijd een bord voor mijn ogen met daarp de tekst: wat zal ik doen?

Ik heb het idee dat die wazige reserve doorplaat in een hele relatie. Naamste Iris ouder wordt, groeit de afstand. Dat wil niet zeggen dat we elkaar uit de weg gaan. Het is ook de kleinste angst te nog of ik haar wil 'pleiden'. Dat houdt in gekindeld worden en niet onderprijf kennen. Behave dat doet na wel wat zinnig impulsie komt, ben ik ook bevoorwaard.

Een ander, echte vader die bij hem helemaal niet mee te zitten. 'Als naar de dierenwereld', zegt hij. 'Wie gedachtvaard is, gaat het niet met. Zo gaat het bij ons ook. Kleine meisjes mogen bij me in bed. Grote meisjes moeten op hun kamer blijven.'

'Ik geniet van dat samen in bad gaan. Je ziet dan waar hij mee bezig is'

Een ex-provo en z'n zoon

Om te kunnen genieten van je kinderen, moet je je opstellen naar de code van een groep, de groep's. Fons Elders loerde bij die beweging. Hij kreeg vooral bekendheid door een filosofie cursus voor de Televisie, en een international filosofie project van de NOS. Hij heeft na vijf kinderen. Bij hem in huis was het erg, vrij op seksueel gebied. Hij vertelt over de komen die hij maakte en zijn toen verterde dat het beviel.

Ze zijn ook seksueel zinsprekbaar

'Ja, bij ons kon veel' myt filosofie Fons Elders, terwijl hij het terras op komt. Zijn lange haan uit de provincie zijn vervangen door de dracht van tachtig; kast als een melos. Sommige dingen veranderen, andere blijven hetzelfde. Zijn borderen aan de IJsselmonde bijvoorbeeld, waar buurman en gesterward Ed van der Elken zijn schepen kan horen blaten. En ook zijn opvattingen van toen is bij grote-doe trouw gebleven. Van zijn vijf kinderen zijn er inmiddels drie getrouwd. Hij heeft twee kinderen, en ook zijn opvattingen van toen is bij grote-doe trouw gebleven. Van zijn vijf kinderen zijn er inmiddels drie getrouwd. Hij heeft twee kinderen, en ook zijn opvattingen van toen is bij grote-doe trouw gebleven. Van zijn vijf kinderen zijn er inmiddels drie getrouwd. Hij heeft twee kinderen, en ook zijn opvattingen van toen is bij grote-doe trouw gebleven.

Uitzondering in anti-discriminatiewet niet nodig

Wij zijn niet anderszins toch wel anderszins

Een homo-of lesbische leerkracht op een christelijke school, kan dat nu wel of niet? De aanzet voor een anti-discriminatie wet ligt het kabinet nog steeds als een steen op de maag. Jan Gossens speelt naar oplossingen.

HN
10

TSPUIT ME, MAAR U
VOLDOET HELAAS NIET
AAN ONZE NORM

De advertentiepagina's van het ledenblad van de protestant-christelijke onderwijsvereniging de PCO kunnen de verscheidenheid van het christelijke volkdeel niet beter illustreren. Een verscheidenheid die weer hooger actueel is, nu blijkt dat het kabinet nog steeds op zoek is naar de steen der wijzen voor een wet gelijke behandeling, oftewel een anti-discriminatie wet. Kernpunt bij de twisten, die nu al bijna vier jaar duren, is de kenmerkende verscheidenheid van de overheid een christelijke school mag dwingen een homoseksuele of lesbische leerkracht in dienst te nemen. Het discriminatieverbod versus de vrijheid van godsdienst en onderwijs, twee grondrechten die kunnen botsen. De wet gelijke behandeling heeft weliswaar meer - bevordering van de tolerantie en een pluriforme samenleving - maar het beeld van de homo op de school met de bijbel is kenmerkend niet te overtuigen. Kernvraag is: wat heeft een doorheen-schoolbestaan van een anti-discriminatie wet te duichen?

Rad van avontuur

Samen met E. van Boven, medewerker rechtsplicht van de PCO, nemen we de vacatures in het PCO-magazine van 6 juli door. In Terschuur-Zwartbroek wordt een directeur voor de hogere school gevraagd. Wie belandigd lid is van de hervormde kerk op gereformeerde grondslag en zich in leer en leven richt naar de Drie formulieren van geloof, heeft geen aantrekkelijke werkplek, zo lijkt het voor bewaard ongeschonden. Dan oogt de advertentie ernstig voor een onderwijszeker in Maartensdijk heeft wat homovriendelijker. De sollicitant haagen het geen Formulieren van Enghelboud heeft het hoofd, maar wordt bijna niet aan gepreken, onder vermelding dat de schoolbevoegd is samenstelling van allerlei kerken gezindten. Van de nieuwe collega wordt gezegd: 'Wij zijn benieuwd naar je ervaringen met het werken en spelen met kinderen en naar je ideeën over het geven van onderwijs op een algemene christelijke school'. De vrijheid van onderwijs in de praktijk. Van Boven bevestigt, dat het voor de aanname van sollicitanten, afgien van de verscheidenheid en medische eisen, geen regels gelden. 'De schoolbestaan zijn daarin absoluut vrij. Geen enkele anti-discriminatie wet dat bestuur kunnen dwingen niet de ene man of vrouw te nemen. Gezien de grote verscheidenheid als een tiental kandidaten voor een baanje - ik vijf vrijwel iedere sollicitatieprocedure, althans in het basisonderwijs op het algemeen vormend onderwijs, op het rad van avontuur. Van Boven: 'Een schoolbestaan zou wel zijn in zo'n situatie iemand af te wijzen omdat hij of zij homofiel is. Dat leest is niet in afwijzingsbrieven. Daarom moet het zich niet doen problemen op de hals halen'. Van Boven constateert is duidelijk. Als homofiele leerkracht kun je de strenge, orthodoxe scholen, maar je is toch niet op je gemak zou voelen, er aan te wippen en voor de rest ben je als zodanig sollicitant overgeleverd aan de goedgunstigheid van het bestuur.

Puinzoai-artikel

Wat de aanname van onderwijs betreft, heeft het bijzonder onderwijs dus nu bang te zijn dat een wet de vrijheid van handelen beperkt. Maar hoe zit het bij onderwijs? Ook daar blijkt de soep niet zo heet te worden gegeten. Van Boven laat het nieuwe model van de 'akte van beoel-

ming' zien, dat met ingang van die schooljaar zal gelden voor het gehele christelijke basisonderwijs. Bestuursraad en vakbond hebben daarvoor overeenstemming bereikt. Artikel 16 van de akte moet de ontslagprocedure op medische ongeschiktheid, 'welke van onderwijsbevoegdheid, plichtverzuim, nog eens ongeschiktheid (het 'puinzoai-artikel', in dit verband van belang. 'Wegens andere gewichtige omstandigheden die redelijkerwijs geacht moet worden met het oog op de belangen van de school op van het onderwijs de mogelijkheid van de handhaving van de ontslagprocedure' standende bij de commissie van beroep, dan kan het bestuur alst ondinsdag van de arbeidsovereenkomst aanvragen bij de rechter op grond van verscheidenheid van overtuigingen. Zijn die normaal geconstateerd, dan wordt zo'n eis in negentig procent van de gevallen toegewezen.

Pesterijen

Ook Jolien Dekker, voorzitter van de PCO-homogroep, is van mening dat de kracht van een deel van het christelijk onderwijs dat een anti-discriminatie wet de vrijheid van onderwijs - bedoeld wordt: de vrijheid een homo-lesbische leerkracht te ontslaan - verscheidenheid overduidelijk is. Ook in het licht van de rechtsplicht, die ze 'ongelukkig kwerbaan' noemt, vooral als de betrokken leerkracht nog maar een tijdelijke aanstelling heeft. Maar ook daarna. 'Er zijn minstens genoeg om je het leven zwaar te maken'. Ze noemt voorbeelden van collega's, die voor de kleinste dingen bij de directie worden geroepen, die werden geroepen door collega's, die het klimaat in hun klassen zag achterlaten omdat de leerlingen de onrust gingen uitbuiten en die tenslotte het ontslag moesten delen. Dekker: 'In de sfeer van pesterijen is een schoolbestaan in summiering met de directie zo machtig, dat het ieder ongewenst persoon de draag kan uitwerken. Ik vergelijk onze rechtsplicht altijd met die van huizers. Ook huisgenen

klagen tegen en been, dat ze worden overtoeren regels en dat ze in eigen huis niet meer de baas zijn. Maar in werkelijkheid ben je als kamervrouw nog altijd vogelvrij, omdat er genoeg kritische bedenken zijn om iemand weg te krijgen'.

Uitdaginge types

Een wet gelijke behandeling kan volgens Jolien Dekker daarom goed zijn, omdat het een klein stapje vooruit is, een norm die uitdrukkelijk wordt vastgelegd. Het voorstel van minister Rietveld (VVD) van binnenlandse zaken, een in het versovont 'uitdaginge gedrag' als extra ontslaggrond op te nemen als tegemoetkoming aan bevestigde schoolbestaan, wijst Dekker verontwaardigd af. 'Mensen die werkelijk wangedrag ten toon spreiden, kunnen toch wel worden ontslagen'. Haar boosheid zit overgens dieper. 'Zo'n extra bepaling zou een stap terug zijn. Waarom moet er voor homofieken een extra ontslaggrond gelden? Het psoef ik de gedachte achter, dat men het ergste wil voorkomen. Met homo's, geen religieus. Nee, zeg ik dan, maar uitdaginge beters of agressieve punks over mensen met fascistische leuten op hun kleding, mogen die wel voor de klas? Ook, hoe onmogelijk is toch niet naar, dat echt uitdagende types er terecht komen? Er is toch geen netter wof denkbaar? Algerien misschien van domines, maar vermenen als ze twee'. De vaagheid van het begrip 'uitdaginge gedrag' eigert Jolien Dekker ook. 'Dat wordt natuurlijk ter beoordeling van het bestuur. Het woord homofieken in je mond nemen kan als uitdagende gedrag worden opvat. Zo kun je toch niet werken? Het zit haar het meest dwars, dat vanwege de schoolbestaan nog steeds op uitdagingen op de wet gelijke behandeling wordt aangehouden. Dekker: 'Materieel gezien hebben ze die extra ontslaggrond niet nodig. Het gaat hen om de versting van de machtspraak. Die moet mi niet in de hand nog een worden bevestigd'.

Tolerantie

Ged de CDA-bewindsliden De Ruiter en Kravvel-Wouters op de laatste dag van het kabinet-Van Agt-Waagel hun handelingen onder het voortuigen van de anti-discriminatie wetten, gaat deze partij grintend onder de last van de emancipatie. De kritiek die inmiddels over het werkstuk is uitgesproken, is niet mals. Het ontwerp zou veel te gedetailleerd zijn. De grondwettelijke vrijheden van godsdienst, onderwijs en vereniging vergroting onder de voet van de wet worden aangetast. De wet zou te tolerant niet bevorderen, maar juist afbreken. Om uit de impasse te knien heeft de VVD-fractie in de Tweede Kamer ontangen een notitie geschreven, waarin niet over een verdrone wet gelijke behandeling. Daarin zouden ook al bestaande wetten (gelijk loon, gelijke behandeling mannen en vrouwen en nog enkele) moeten worden opgenomen. Uitwerking van de op het oog niet elkaar strijdige grondrechten, actueel geworden sinds de opmerking in 1983 van een anti-discriminatie artikel als erge van de broadsheet, is een plicht van de wetgever, die zijn verantwoordelijkheid niet mag ontlopen, aldus de VVD. Vanuit het CDA reht bestant er niet het aantal kleine te bevestigingen aan de VVD-plannen. CDA-voorzitter Rutman heeft al gezegd dat de wet gelijke behandeling nu het beest er helemaal niet meer hoeft te komen. Op een partijraad,

twee jaar geleden, zorgde dit ontwerp voor zoveel commotie, dat al werd betwist of er ooit zo'n wet het staatsblad zal halen. In ieder geval werd aangehouden op een 'eenvoudige wet'.

Ei van Columbus

CDA-kamerlid Jan Buikema heeft een oplossing in petto. Hij verwerpt het voortuigen van zijn partijgenoten, omdat hij niet te gedetailleerd vindt. Hij zegt: 'Al het algemene norm aan via een goedwillende aanpak op de wet van de anti-discriminatie. Discriminatie vanwege gedrag, ras en levensomgeving wordt daarin nu al strafbaar gesteld. Zet daar gedacht en soep op gevonden. Het is nu mogelijk, er alles onder. Het aantrekkelijke daarvan is, dat in concrete situaties de rechter bepaalt, of het verbod al dan niet terecht is overtreeden. De bewijslast wordt zo doende gelegd bij de instelling die zich eventueel kan beroepen op de vrijheid van onderwijs of godsdienst. Ook plaatselijke verhoudingen kan de rechter meetuigen'.

Hij lijkt de oplossing, voor Tenschout/Zwartbroek en voor Maartensdijk. In de eerste gemeente mag een homofiele onderwijzer aanpakken als hij maar niet gaat samenleven met de tweede gemeente wordt een vaste relatie juist wel op prijs gesteld. Zelfs uitdagende gedrag is relatie.

Volgens Buikema is zijn oplossing het ei van Columbus: 'Geen uitgebreide wetgeving opzetten met het risico dat je er nooit uitkomt'. Strafbare handeling is het verbod van strafrecht volgt het kenmerk van voortuigen de de delictuele de religieuze sancties. Het voortuigen vooruiging in een bemiddelende commissie. Buikema: 'Een betrokkene moet daarna evenwel nog een civiele procedure beginnen'.

Er blijven nog enkele vragen over. Niet alleen voor de politici, die een geschikte vorm moeten vinden. Maar het werkboek van strafrecht wel, het juiste kind voor anti-discriminatie-artikelen die juist het terrein van de arbeidsmarkt op het oog hebben? Maar ook het onderwijs - in het bijzonder het basisonderwijs - heeft zijn huiswerk nog niet af. Hoeveel gaat de vrijheid van onderwijs? De overheid stelt legio eisen aan een school, waarvan de meeste eisen voortuigen de schoolwerkplan te maken waarin de doelstellingen staan. Den Haag werkt overall: welke vakken gegeven moeten worden, de duur van het onderwijs, vrijheid van de financiële middelen, en zo gek dat de overheid de school ook bindt aan langzaam erkende normen in de samenleving, zoals het verbod in de school te roken, vreemde invloeden, en homo's na te leren.

Anti-semitisme

Het is een gevoelig punt. De grondslag van de school is een bijna onaanstaarbaar gegeven, dat door het bijzonder onderwijs met grote liefde wordt gekoesterd. Als ouders het niet die grondslag niet eens zijn, dan stichten ze maar een nieuwe school. Zo werkt de onderwijsvrijheid. De vroegere CDA-voorzitter Jolien Dekker, die de school van de stichting Unie school en evangelie, verdelgde de onderwijsvrijheid een met het beeld, dat zelfs tegen een school die kinderen van een openbare school anti-semitisme, niets te bevestigen zou zijn (zie HN van 6 februari 1982). Ook anti-semitisme zit in theorie een discussieflaak kunnen zijn, zonder dat de school daarvoor wetelijk op de vijgen kan worden aangehouden. Het optreden zou van de kant van publieke opinie moeten komen. De Jong doet het geen hond mee. 'Za is niet zo'n school sticht'. Waarschijnlijk de Jong verzoeken is, dat hij, na de ruimte van het onderwijs jerschied te hebben afgeken, niet meer kan. Het is niet de school die daarmee bemoeit. Het is de leerkracht die daarvoor verantwoordelijk is.

Anti-semitisme is het nat, te bedenken dat het belang van een anti-discriminatie wet niet moet worden onderschat, maar ook niet overvloed. Een wet welk grenzen vast, maar kan mensen niet van mening laten veranderen. Het is niet de bestuursrecht mechanismen. Wie het over discriminatie van homoseksuelen en vrouwen heeft in relatie tot de vrijheid van onderwijs en godsdienst, komt nu te gage ook naar kerken terecht. Daar gebeurt meniger gevormd. Dat gebeurde vroeger en dat gebeurt nog. Maar dat is een ander verhaal.

SPANJE LOOPT VOOROP

Vol enthousiasme is Spanje vooruitlopend op de toetreding tot de Europese Gemeenschap per 1 januari aanstaande: tegengingen zijn zedelijkheidswetten aan moderne Europa aan te passen. De Spanjaarden lopen daarmee nu al zo voorop dat zij al verder zijn dan de progressievelen onder de EG-partners. Na het moderniseren van de regelgeving van het Spaanse leger, waardoor homoseksualiteit niet langer als een misdrijf tegen de militaire eer wordt beschouwd, heeft het Spaanse parlement als eerste in Europa wetgevingen gepresenteerd door de Raad van Europa overgenomen. Daardoor wordt alle discriminatie op grond van seksuele oriëntatie uit de Spaanse wet geschrapt. Dat betekent dat ook Spanje een antidiscriminatiewet zal krijgen, dat de strafwet geheel op de helling gaat en dat de leeftijd waarbinnen seksuele handelingen zijn toegestaan voor homo's en hetero's tot 15 jaar zal worden verlaagd. Spanje is kennelijk zo trots op deze hervormingen dat het ministerie van toerisme ze in de folders aanprijst. Zo wordt in ook op jongeren gericht folder waarin de hoofdstad Madrid wordt aangeprezen trots getuigd dat deze stad de homowereld heel wat te bieden heeft.

Twee jaar cel geëist voor seksueel misbruiken jeisje

GRONINGEN (ANP) De officier van justitie bij de rechtbank in Groningen heeft desondanks tegen een 47-jarige man uit Veendam een gevangenisstraf van twee jaar geëist. De officier acht bewezen dat de man tezamen vijf jaar lang zijn veertienjarige seksueel heeft misbruikt.

Volgens de officier heeft de man het meisje sinds haar tiende jaar seksueel getint gedwongen perverse handelingen te verrichten. De moeder van het meisje was op de hoogte van het seksueel verkeer tussen vader en stiefdochter.

Het meisje moest voor behandeling opgenomen worden in een psychiatrische inrichting. De man heeft volgens de officier ook seksueel verkeer gehad met een vier jaar jongere zuster van zijn stiefdochter. De man heeft bekend, maar voert aan dat hij niets verkeerd heeft gedaan. „Het was een liefdesrelatie, wij waren als man en vrouw, niets was ons vreemd.“

Bewoners Amsterdamse wijk houden prostitutie tegen

AMSTERDAM, 7 aug.

Actievoerders zullen vanavond evenals gisteren een deel van de Amsterdamse De Prinsenkade voor het verkeer afsluiten als protest tegen de komst van herenprostitutie.

Door een tipverbod dat in het gebied bij de Utrechtstraat/Haringvliet van kracht is geworden, vreten bewoners en zekkelieden een toeloop naar De Ruyterkade die als nieuw „gehoegheerd“ gebied in het verleden gebied bij de Utrechtstraat bleef.

De politie pleegt drie tipverboden aan. Buitenlandse prostituten die zonder geldige verbijhouding in dit gebied worden aangetroffen zullen zonder pardon over de grens worden gezet, aldus een woordvoerder van de Amsterdamse politie. „We zijn erg alert“.

De actievoerders van de De Ruyterkade willen door het afsluiten van een deel van de straat in de avonduren het aan prostitutie onmogelijk maken per auto zaken te doen. Een woordvoerder van de politie zei er overloep niet zal worden ingegrepen.

Gay rights in Moskou
NRC 3 (fragments)
zowaar nog aan de ordeJongen (16)
aangehouden
wegens
'onzedelijke
betasting'

ZWOLLE - De Zwolse politie heeft een 16-jarige jongen aangehouden die in het park De Wezenlanden een 8-jarig jongetje onzedelijk heeft betast. Het was niet de eerste keer dat de 16-jarige zich aan dergelijke handelingen schuldig maakte. De jongen heeft toegegeven dat hij al valser kinderen, meestal jongetjes van rond de 8 jaar oud, heeft betast. Hij heeft zijn slachtoffer in de omringing van de dierenwiel van de Hortensiastraat. Ouders van kinderen die een dergelijke ervaring hebben worden verzocht contact op te nemen met de kinder- en jezedenpolitie.

Jongen (16)
belaagt kinderen
al twee jaar

ZWOLLE - De 16-jarige jongen die door de politie is aangehouden omdat hij in Park De Wezenlanden een 8-jarig jongetje onzedelijk had betast, heeft inmiddels bekend dat hij al twee jaar actief was op dat gebied. De knap had een soort legitimatiebewijs gemaakt waarmee hij tegenover kleine kinderen de indruk probeerde te wekken dat hij in de dierenwiel aan de Hortensiastraat werkte. De kinderen die zich door hem lieten betasten mochten in de dierenwiel de mier doen dan andere kinderen.

Nederlandse delegatie zijn er niet minder. Als een groepje „burgerijken“ heeft plaatsgenomen op een platte boven de ingang van de Nederlandse club, om eens goed te zien hoe de bewaking voor de ingang te werk gaat bij de eerste van drie comités van euzen en vriedingskaarten, nadert alom een „horizontaal“. „Zeg, ze willen dat als de vaderlandse discipline voor de zoveelste maal te weeten overlaten, beschuldigt hij de pluitzen ervan een demonstratie te willen organiseren tenzinde de (niet te Moskou aanwezig) De Telegraf te plezieren.“

De Nederlanders zijn gezamenlijk de euzen geweest die tijdens het festival van zich hebben laten spreken. Belgie, Zweden, Noorwegen, Italië (ook communistisch), Westduitsland, Engeland, Canada hebben aan de euzenorganisatie ernstig afbreuk gedaan met het maken van kritische opmerkingen over Afghanistan, de positie van joden in de Sovjet-Unie, rechten van homoseksuelen, en wat al niet.

Klappers

De Nederlanders hebben echter aan het festival een volstrekt unieke bijdrage geleverd door het optreden van drie vertegenwoordigers van het landelijke Homo Jongeren Overleg, en meer in het algemeen de initiatieven in de sfeer van de „gay rights“, die bij menig afgevaardigde de oren moeten hebben doen klappen. Twee keer heb ik de LHJO-Overlegvoorzitters het woord gevoerd, een keer op het forum over de waarheid over de Tweede Wereldoorlog en de betrekking daarvan voor de strijd tegen de kernoorlog. Bij die gelegenheid is gesproken over de liquidatie van homoseksuelen in Duitse concentratie-

kampen. De tweede bijdrage vond plaats in het forum over de „rechten van jonge vrouwen“.

Bijval of waardering voor de bijdragen kwam meestal uitblinden van andere Westerse afgevaardigden, anderen „vonden het heel gek allemaal, maar wilden er dan later in de wandelgangen alles van weten“, zoals een Nederlandse „gay“ heeft ervaren. Een niet tot de LHJO behorende Nederlander die eveneens over „gay rights“ het woord heeft gevoerd, en die zich om de Russen in het presidium om de taak te leiden in blazer en stropdas had gestoken en de oorbel in de bustekamer gelaten, zag zich later in een debat over andere zaken pletselend voor CIA-gevoel ongemak. „Verder viel me wel op dat een lesbisch mannetje met pletselend met een blik medelijden, vertelt hij.“

De Nederlandse „gay-rights“-invalsbok heeft ook internationale werklust gevonden in de vorm van een „international Inaugural Gay Meeting“, die verder onder problemen is verdwenen, altes te had begon door een langdurig treedelen van een groepje werklust met emmers en beertjes. Vertegenwoordigers uit Noorwegen, Zweden, Engeland, Canada, de VS, en ook de Sovjet-Unie wisselden ervaringen uit over de positie van homoseksuelen in hun landen.

De enige wankling in dit verband is eigenlijk dat bij het binnengaan van de Sovjet-Unie 1500 Engelstalige pamfletten en briefkaarten van het LHJO in beslag zijn genomen en tot gisteren nog niet zijn teruggegeven. En dat, vertelt LHJO-vertegenwoordiger Gerard Spruyt, terwijl in de pamfletten het woord ingeprent op de situatie in de Sovjet-Unie, waar „sodomie“ die uit strafbaar wet wordt gesteld. Het enige wat over de USSR hadden geschreven was positief, dat het hier heel gewoon is dat mannen graag over straat lopen“.

Zes CDA'ers na verkiezingen niet meer terug in de Kamer

HAG, 7 aug.

Zes leden van de CDA-fractie in de Tweede Kamer willen na de verkiezingen van volgend jaar niet meer terugkeren in de Kamer. De leden Andris, Rueter, Cornelissen, Zoonbuis-van Esden, Van Dam, Hermonen en Van Baren hebben zich om leedzuchtgevoelen niet beschikbaar gesteld voor een plaats op de kandidatenlijst van hun partij.

Alle zes vertrekende Kamerleden voor zijn boven de zestig jaar. Het partij comité overzagen geen strikte leeftijdsgrenzen voor het Kamerlidmaatschap. De betrokkenen hebben persoonlijk besloten hun Kamerlidmaatschap te

beëindigen. Wel wil het CDA-bestuur de nieuwe Kamerfractie verjongen.

Van de vertrekkende Kamerleden is mevrouw G.M.C. Cornelissen, ondervoorzitter van de Tweede Kamer, met onderbepalingen sinds 1978. B.J.M. Hermonen is secretaris van de CDA-fractie, is met onderbepalingen lid sinds 1969.

Van de zittende bewindslieden zijn alleen minister De Ruiter (defensie) en staatssecretaris Van der Rooyen (welzijn) mogelijk niet beschikbaar voor de kandidatenlijst van de Tweede Kamer. Zij zijn niet beschikbaar voor om nieuwe kabinetperioodes.

KINDEREN VERWEZEN NAAR GEZINNEN Opvangtehuis slachtoffers incest kan toeloop niet aan

Van onze verslaggever **Vk 20**
GROENINGEN — Het eerste landelijke (experimentele) opvanghuis in Groningen voor kinderen die in het gezin seksueel zijn misbruikt, kampt nu al met een gebrek aan capaciteit. In de vijf maanden dat het opvanghuis draait (24 uur per dag) zijn achttien kinderen in de leeftijd van tien tot twintig jaar opgenomen — zeventien meisjes en een jongen — en moeten er noodgedwongen twintig in opvanggezinnen worden geplaatst.

„We dachten aanvankelijk dat na de eerste golf van publiciteit over het experiment de belangstelling van kinderen en hulpverleners wel zou teruglopen. Maar we hebben eerder meer dan minder aanlop gekregen, aldus coördinatrice Betty Mijl. Met de ministeries van Justitie en WVC wordt nu bekeken hoe het verder moet.

Het Groningse opvanghuis voor de drie noordelijke provincies is een initiatief van de Vereniging tegen Seksuele Kindermisbruik binnen het Gezin. Voor het tweezijdig experiment hebben de ministeries een subsidie van driehonderdduizend gulden uitgetrokken.

Uitgangspunt was dat de kinderen maximaal drie maanden in het opvang-

tehuis zouden blijven en daarna zouden worden doorverwezen naar gezinnen of — acht bodden, waarvan twee steeds vrij voor acceptatieinstellingen — voor verdere opvang ontoereikend is.

Verder zijn er eigenlijk geen goede aansluitende begeleidingsmogelijkheden voor slachtoffers in kwestie. „We krijgen niet alleen telefoons van kinderen, maar ook van hulpverleners die met bepaalde situaties geen raad meer weten”, aldus Mijl. Volgens haar leidt mede de gemakkelijke toegankelijkheid van het project tot de grote toeloop.

Een probleem is volgens Mijl ook dat de vier vrijwillige (onbetaalde) krachten, die met de vier betaalde hulpverleners samenwerken, voor honderd procent moeten meedelen om het tehuis overleefd te houden.

Tehuis slachtoffers incest blijkt te klein

Door onze correspondent **NAC**

GROENINGEN, 20 aug.

Het opvanghuis in Groningen voor kinderen die binnen het gezin seksueel misbruikt zijn blijkt vier maanden na de opening al te klein te zijn. Eind april startte het opvanghuis in het kader van een experiment dat twee jaar zal duren. Het opvanghuis heeft opnamecapaciteiten voor acht kinderen, die na een eerste opvang elders worden ondergebracht. Die capaciteit blijkt nu te gering. Sinds april heeft men aan veertien kinderen onmiddellijk toelating gegeven, maar moeten twintig kinderen geweigerd worden.

Volgens mevrouw B. Mijl, initiatiefneemster van het opvanghuis, is duidelijk aangetoond dat het tehuis in een behoefte voorziet. De toeloop verhaart haar alferment. „Het is al langer bekend dat incest op veel grotere schaal voorkomt dan algemeen wordt aangenomen. In de hulpver-

reingsfeer is de ellende dat je constant moet bewijzen. Dat bewijzen is nu al overtuigend gebleven. De kinderen die wij in eerste instantie niet konden helpen werden ondergebracht bij andere hulpverleners. Maar die wisten er geen raad mee, en het komt wel voor dat als er een plaatsje bij ons vrijkomt ze alomg bij ons terecht komen”.

In veel gevallen kan dan al binnen vierien dagen in samenwerking met het kind, een behandelprogramma worden opgesteld. Volgens Mijl kan dat zo snel omdat veel hulpverleners van het opvanghuis zelf ervaring met incest hebben.

Het experiment, waarbij vier betaalde krachten en vier vrijwilligers betrokken zijn, is financieel mogelijk gemaakt door subsidies van het ministerie van Justitie en het ministerie van wvc. De begeleidingscommissie van het experiment heeft intussen de instanties om meer geld gevraagd.

Homoboekwinkeliers moeten terechtstaan

Tegen de verwachting in moeten de directoren van de Londense boekwinkel Gay's the Word, die gespecialiseerd is in homoseksuele literatuur, terechtstaan op een aanklacht van „indecent of obscene material”. Eind oktober vorig jaar werd in ESN voor het eerst gemeld dat de Britse douane boekwinkeliers van Amerikaanse uitgeverijen aan Gay's the Word in beslag had genomen op basis van een wet uit 1876, die de invoer van indecente en obscene artikelen verbodt. Een aantal van de in beslag genomen titels, die ook bij Engelse uitgeverijen zijn uitgekomen, is overal in Engeland te koop, waaronder boeken van Sartre, Jean Genet, Gore Vidal, Christine de Pisan, Allen Ginsberg en James Baldwin. De douane diende een aanklacht tegen de boekhandelaren in.

Eind juni dit jaar begon voor een Londens hof de voorbereidende rechtszaak, waarin moest worden vastgesteld of er juridische gronden zijn voor een officiële zaak. Een douaneambtenaar die als getuige was opgeroepen verklaarde in zijn ondervraging nooit

te hebben vermoend wat als indecent of obscene moest worden beschouwd. Hij handelde naar eigen inzicht. Een tweede getuige zei te handelen naar de antwoorden over obsceniteit in het douanehandboek. Een derde functionaris verklaarde dat hij als heteroseksueel homoseksueel gedrag observeerde. Een vierde getuige had niet begrepen dat een door hem in beslag genomen boek over Aids een serieus medisch werk was. Hij had het niet ingekleefd.

De rechter in de voorbereidende zaak, Christopher Bourke, heeft nu verklaard dat het vervolg van de rechtszaak het best voor een juryrechtbank kan worden behandeld omdat het naar zijn optiek in deze zaak orom gaat wat volgens de openbare mening als indecent of obscene kan worden beschouwd.

CDA-Kamerlid bepleit keuring van videofilms

Bh 26

DEN HAAG — Het Tweede Kamerlid P. van der Sanden (CDA) vindt dat het kabinet haast moet maken met het opstellen van regels voor het verhuur van videofilms. Het gaat daarbij met name om een verbod op het verhuur van films met veel sex en geweld aan jeugdigen. In februari van juni heeft Van der Sanden er bij de ministers Brinkman (WVC) en Koerbaas Altes (Justitie) op aangedrongen, een notitie over deze kwestie aan de Kamer te zenden.

In het VARA-radioprogramma „De Stand van Zaken” pleitte Van der Sanden za- terling voor het intellen van een filmkeuring voor video-

films. „Het is vreemd dat in een videotheek alle films vrij verkrijgbaar zijn, terwijl in een bioscoop leeftijds grenzen gelden”, aldus het Kamerlid. Volgens hem zijn de videotheekhouders in het algemeen ook vóór een filmkeuring „omdat zij afwilen van de geur van een sexshop die nu om hun handel hangt”. Behalve een filmkeuring noemde Van der Sanden nog een andere mogelijkheid om de controle op de verhuur van videofilms te verbeteren: in de videotheken zouden gescheiden ruimten kunnen worden aangebracht voor jeugdigen en volwassenen. In West-Duitsland wordt deze methode ook toegepast.

Automobilisten in prostitutie-gebied krijgen kaart thuis

Vk Van onze verslaggever **30**

AMSTERDAM — Automobilisten die, al dan niet met de bedoeling een prostitute op te pikken, overnemen per avond over de De Ruitersluis in Amsterdam rijden, moeten op hun tellen passen. Leden van de Stichting De Ruitersluis de noteren hun nummers, waarna een kaartje naar het huisadres wordt gestuurd. Op dat kaartje staat dat de bewuste auto 's avonds laat diverse malen is gezien in de zogeheten spionagezone voor herenprostitutie. „U helpt zo mee onze wijk naar beneden te hielden. Houdt u in de gaten”, zo besluit de waarschuwings.

De stichting behartigt de belangen van bewoners en bedrijven aan de De Ruitersluis en omgeving. De zijn niet enkel angstkamp met de komst van de herenprostitutie. Een paravolgens werden al eerder geblokkeerd met containers en auto's, om rondrijdende automobilisten te hinderen. De gemeente heeft die blokkade inmiddels gepasseerd, door de weg af te sluiten met paaljes.

Advokates protesteren tegen Arnhems Openbaar Ministerie

'GESJOEMEL MET SLACHTOFFERS VAN SEXUEEL GEWELD'

KRI aug

Slachtoffers van seksueel geweld-misdrijven krijgen de laatste jaren eindelijk meer aandacht van justitie. Rapporten als 'Aangifte seksueel geweld-misdrijven', 'Justitiebeleid en slachtoffers' en de nota van de staatssecretaris voor Emancipatiezaken 'Bestrijding van seksueel geweld tegen vrouwen en meisjes' stellen het belang van de seksueel misbruikte vrouw voorop en doen ook voorstellen in die geest voor de opstelling van politie en openbaar ministerie. Wie denkt dat slachtoffers van seksueel geweld nu ook in de praktijk altijd kunnen rekenen op zorg en aandacht van justitiële zijde, komt echter bedrogen uit. Een groep advocates en juristen schreef in juni een brief aan de Arnhemse hoofdofficier over hun negatieve ervaringen met de houding en het beleid van het Arnhemse openbaar ministerie in dit soort zaken.

Een Arnhemmer heet 's-nachts aan bij een woning, slecht het meisje dat opendoet naar haar slaapkamer en verkracht haar meermalen. Justitie ondervraagt bijna twee jaar later in deze zaak. In die tijd maakt het meisje diverse keren een verzegelde tucht naar het politiebureau en er achter te komen wanneer de zaak nu eindelijk eens voorkomt. Een dertigtal psychische behandelingen waren nodig om haar er weer een beetje bovenop te brengen. Uiteindelijk moet ze dan getuigen op de rechtzitting, een zichtsbaar moeilijke taak. Ook ontstond er daar 1500 gulden schade.

Omdat de verkrachte wegblijft, komt er een tweede zitting. De officier van justitie eist een voor de soort zaken ongebruikelijk hoge straf omdat het meisje volgens hem heeft toegewezen dat er vierger een relatie is geweest. De Arnhemse rechtbank deelt toch een hoge straf uit. De verkrachte gaat echter in hoger beroep. Daar blijft hij lang niet kamelen, omdat hij zich erop beroept dat de zaak niet binnen een redelijke termijn voor de rechter is gebracht. Het slachtoffer blijft niets anders dan een verlaten wacht op het haar toegewezen strafrecht.

Voor seksueel misbruikte vrouwen is samengevat twee al 'beledigde partij' een van de weinige middelen tot vergoeding van 'gevoelsschade'. Het draagt bij aan het verwerkingsproces, vertelt de Nijmegense advocaat Ingrid van Westerlaak, een van de opstellers van de nota van de Arnhemse hoofdofficier. Voor het eisen van strafrechtelijke kantoren vrouwen een 'veel procedure' aanpakken tegen de dader. Dit kan ook in combinatie met de strafzaak te-

gen de dader. Dan is alles sneller en eenvoudiger al te handelen. Alleen is het moeizaam in dat geval geboden aan een maximum van 1500 gulden.

De meeste vrouwen kennen toch voor de combinatie met de strafzaak, is de ervaring van Ingrid van Westerlaak en haar collega Marie-Josef Edinman. "Het gaat niet om het geld! Ze vinden wel dat het maximum, toegewezen moet worden, omdat de schade uiteindelijk dermate veel groter is. Waar het hun om gaat is op de strafzaak zelf hun stem te kunnen laten horen, maar voort te brengen wat het voor hen betekent een schadeloosheidsuitkering te zijn, wat voor hen de koninkwetten zijn geweest." Koninkwetten zoals verlies van zelfvertrouwen, afkeer van eigen lichaam, nerveuze klachten, slapeloosheid, angst voor mannen, angst om op straat te zijn.

Het verhaal van de vrouw en de opvoeding van de schadelijke gevolgen was normaal gesproken voldoende om in Arnhem de verdere toezicht te krijgen. Tot het Arnhemse openbaar ministerie vorig jaar tijdens een zitting ineen met een nieuw lijn op de propheet kwam. Later zou die ook schriftelijk worden bevestigd. Officier van justitie R. Bouter deelde mee dat dit soort zaken voortaan niet meer automatisch voor het maximum in aanmerking zou moeten komen. "Paar, daar staat twee jaar op, daar vier en daar acht jaar. Zo'n schadelijke betoefte voor mij dat het openbaar ministerie helemaal niet meer nadacht heeft naar wat de psychische gevolgen van verkrachting en aanranding voor vrouwen zijn," zegt een nog steeds verontwaardigde advocaat Van Westerlaak. Hun verontwaardiging leidde op de zitting tot een felle aanpak met de officier van justitie en uiteindelijk in de gezamenlijke brief met andere vrouwelijke advocaten. Het fen dat een vrouw zich beledigde partij stelt op een terechtzitting betekende op zich zelf al dat ze ingrijpende schade heeft geleden, schrijft de advocaten. Of het nu gaat om schending van de eerbaarheid, verkrachting, aanranding, "of wat dan ook de juridische kwalificatie van het seksueel misbruik mag zijn". Er is maar één reactie van het openbaar ministerie mogelijk, vinden zij: afwijzen tot toewijzing van het maximum.

Van Westerlaak: "Het staat helemaal nergens op, want die 1500 gulden is al een beperking vergeleken met wat je zou kunnen eisen wanneer je het buiten de strafzaak om zou doen in een normale civiele procedure." Een eerdere procedure levert in zo'n procedure al wel een vergoeding van 1000 à 1200 gulden aan materiële schade op. "Nu seksueel geweld zoveel zwaarder is en de limit in combinatie met de strafzaak slechts op 1500 ligt, is de noodzaak tot een discriminatie naar de aard van het delict afwezig," stelt de brief.

Door dit soort gemeemdel krijgen slachtoffers van seksueel geweld opnieuw het gevoel niet serieus te worden genomen, verest Van Westerlaak. Gekeppeld aan de schuldverdeling koninklijke de officier van justitie ook aan vrouwen hoge eisen te stellen aan het bewijs van de geleden schade "naar mate het gaat om een minder ernstig delict". Ingrid van Westerlaak: "In zo'n procedure moet je niet nog extra een extra tegenpartij hebben in een officier van justitie. Dat is toch raar. Nor-

maal heb je alleen met de advocaat van de dader te maken. De enige reden waarom het gekoninkweden met de strafzaak is dat het gemakkelijker is met betrekking tot het bewijs van de daad. Dat is ook niet het punt waarop de officier van justitie zich heeft uit te spreken; bewezen of niet. Verder heeft hij zijn mede te houden. Het weeten van dit nieuwe Arnhemse beleid - duidelijk een stap terug, aldus de advocaten - is nu niet helemaal duidelijk. "Ze kunnen het gewoon niet hebben dat het slachtoffer zelf met eigen eis kan." Denk Ingrid van Westerlaak. Ze vertelt hoe een kollega meemaakte dat een officier van justitie in de afweging van een strafverhoor in zijn motivatie liet meelezen dat dit level misbruik zou geven in handen van slachtoffers.

Het openbaar ministerie zou zich volgens de advocates moeten concentreren op de mogelijkheid om de betaling van een schadevergoeding in de vorm van een bijzondere voorwaarde op te leggen, maar dan dan de eventuele verandering van de vrouw. "Dan staan je in 'n vrouw," aldus Ingrid van Westerlaak.

De nieuwe beleidslinies zijn niet het enige waar de advocaten tegeninzetten. Het komt regelmatig voor dat advocaten of slachtoffers langer in de procedures wordt gewaagd. Ook gebeurt het regelmatig dat de advocaten geen oproep krijgt voor de zitting van de strafzaak waarop de tot schadevergoeding aan de eerste moet komen. "Dan loop je bijvoorbeeld 'vochtend in de kantine van het Palmen van Justitie' ineen dat de zaak 'vandaag behandeld wordt'. Dan kun je in paniek alles gaan organiseren om meenemen op de hoogte te brengen en zelf tijd vrij te maken," vertelt Ingrid van Westerlaak. "Of je hoort nadat je verschillende keren hebt geliefdloosd en geschreeven over een zaak, dat de inmanen al in geprocedereerd," valt collega Marie-Josef Edinman aan. Ook schort het nogal eens aan de automatische toezending van het vonnis.

Tech is een van de belangrijkste aanbevelingen in de rapporten en nota's over de problematiek van seksueel geweld om het slachtoffer zoveel mogelijk informatie over onderzoek en rechtszitting door te geven. Ingrid van Westerlaak: "Het gaat nog niet eens om wat de aanbevelingen zeggen. Als beledigde partij in een strafzaak heb je gewoon een kermel belang."

In andere arrondissementen gaat het beter. Dat bleek de Nijmegense advocaten toen ze rondvraagden over 'Vrouw en Recht', een landelijk overleg van vrouwelijke advocaten en juristen. In Amsterdam staat het parket bijvoorbeeld aan alle slachtoffers het brief waarin de behandelende officier van justitie zich aan het slachtoffer voert. Ook geeft hij kort de stand van zaken in het onderzoek weer, geeft zijn telefoonnummer voor verdere instructies en wijst op hulpverleningsmogelijkheden. In Breda geeft de officier van justitie slachtoffers regelmatig op door een gesprek en houdt hen in alle stadia van de strafzaak op de hoogte.

In Arnhem niets van dit alles. Als ik het openbaar ministerie in Arnhem om toestemming vraag, kan persenvoor P. Tjardus niet meer meedelen dan dat de brief in zoverre al succes heeft gehad dat men bij het stellen van procedures stukken snort meer behulpzaam is. Een antwoord op de oproepbrief zal 'spoedig' volgen. De sterkte ervan zal zijn dat de hoofdofficier alle leden van het parket de materie onder de neus zal wijzen. "Dat mag al wat weeten."

Omman in burger

Jean Stengers/Anne van Neck,
Histoire d'une grande peur: la
masturbation. Bruxelles: Editions de
l'université de Bruxelles, 1984, 253 p.

Jan Vancempen **NRC 15**

In diverse seksualiteitsgeschiedissen circuleert een populair anekdote over zelfbedrugging. Ook „Histoire d'une grande peur: la masturbation” vernield de fameuse brief die Gaston Varro, in augustus 1832, naar zijn vader stuurde. Centraal daarin stond de meden van de dood van een studenteliker. *Prenez garde à la chuse, il en fit tant et tant qu'en peu de jours, de gros et houlle qu'il était auparavant, il devint maigre, étique, affaibli et en enfia mort après des souffrances horribles.* „Dat „la chuse” het vanzelfsprekend naar masturbatie verwijst, heeft alles met de tijdgeest te maken. Gaston vraagt zijn vader meteen of deze hem geld wil sturen, zodat hij naar de hoeren kan en zich niet moet overgeven aan „la chuse”.

De negentiende eeuw lijkt behekst door de angst voor seksualiteit en vooral voor masturbatie. De burgerij, die steeds meer de samenleving haar gebied en moraal opdringt, beoordeelt de zonde van Onan met een ongevoelige fatsoen. De velden daarvan ligt in de opkomst van een bepaald medisch discours.

De vorige eeuw leefde in de ban van het hygiënisme. Een streven naar zuiverheid, op persoonlijk en maatschappelijk vlak, werd door de medici gepropageerd en geëist. Steeds meer mentaliteitswijzen over de negentiende eeuw wijzen op de kinderte, haast regulerende, rol die de hygiënisten vervulden op elk maatschappelijk gebied. Het aanleggen van kerken, het oprichten van scholen, het bouwen van straten, de invoering van de publieke badplaatsen en de uitbouw van het persoonlijk sanitair, de nauwkeurige controle op positieve zijn als tekenen van een samenleving op zoek naar perfectie. Daarin speelde de angst voor endemische ziekten een grote rol, — en zelfbedrugging werd als een plaag beschouwd.

In haar streven naar individualiteit ontkent men het eigen lichaam, maar het werd onmiddellijk weer ingesloten. Lichamelijke werd een obsessie. Ieder lichaam diende gevrijwaard van schadelijke ziekten, formaties, en leiding die immers de reproductie deed daken. De negentiende-eeuwse burgerij voorde een beschavingsplicht waarin ze haar normen aan een ieder oplegde.

Zelfbedrugging is nooit echt zwaar als seksualiteitsbeleving in de Westerse geschiedenis. Jean Stengers en Anne van Neck gaan terug tot de oorsprong van het taboe. In de vroege middeleeuwen vinden men allerlei sporen van verboden bezeten tegen masturbatie. Naarmate de katholieke kerk zich organiseert en strakkere morele standpunten inneemt, formuleren men wel verschillende bezwaren. Thomas van Aquino omschreef zelfbedrugging als „egenatuurijsk” — vitium contra naturam —, en de zonde werd meer potentieel leuen.

Een vast referentiepunt in tractaten tegen masturbatie werd al gauw de porbelen van Onan uit het Oude Testament. Een eender verouderde verwijzing. Uit het verhaal van Onan eerder worden opgemerkt dat de eender de eender interruptie bij de vrouw van zijn broer praxiserde. De zonde van Onan staat lange tijd voor eender interruptie en masturbatie. Beide worden door de katholieke kerk afgewezen omdat het om een immorele versimpeling van eender zou gaan. Die lertelike houding bleef tijdens de Cortes-Reformatie behouden. Theoretisch werd masturbatie streng verboden want het was „doodzonde”. Bij de aanvang van de Nieuwe Tijd had de Inquisitie echter andere ketterijen te bejagen. Reclams en ingeweten ervan in gescheiden prosmoedij toe dat deze „doodzonde” in praktijk nooit vervuld werd, omdat ze zo zelden en vergezeld was van eender. In de zeventiende eeuw zijn er zelfs medici die pro-masturbatie zijn omdat

het gezondheidsbevorderend zou zijn. Fallapaus, een bekend Italiaans anatomist, beschouwd het als de beste methode om een goed ontwikkeld geslachtsorgaan te krijgen.

De angstpsychose voor de gevolgen van het masturberen in de negentiende eeuw, begint niet een anonieme Engelse brochure, Onanitis, die in 1715 verschijnt. Een medische charlatan beschrijft daarin allerlei kwankte gevolgen die zelfbedrugging zou voortbrengen. De brochure stond vol met afgeprikte verhalen van geestelijke en fysieke afslacking. Volgens de auteur steunde ze alleen op ervaringen uit zijn praktijk. De brochure kende een overvloedig succes en iedere nieuwe uitgave werd aangevuld met „ingezonden” brieven die nog sterkere verhalen bezaten. Engelse medici formuleerden felle bezwaren tegen deze onzin, maar door het succes was de mythe steeds sterker doorgedragen.

Dr. Tissot

Op het Europese continent kende de angst voor masturbatie kwankte en zelfs dodelijke gevolgen had, een definitieve doorbraak dankzij de Zwitserse arts dr. Tissot. Door zijn medische titel verhef hij de dubieuze stellingen van de anonieme charlatan tot wetenschap. In 1758 publiceerde hij een *Dissertation de la masturbation* en in 1760 een *traité de la masturbation*. Hij publiceerde in 1760 een *natuurlijk ingebrachte Franse vertaling L'Onanisme ou Dissertation physique sur les malades produits par la masturbation*.

Stengers en Van Neck onderscheiden in het betoog van Tissot maar liefst acht grote oorzaken die autonoom tot zelfbedrugging leidt tot de dood. Die argumenten heeft eigenlijk niets medisch onberispelijk, maar ze stonden op allerlei bakpraktijken. Voor dr. Tissot was wel dat de „geestelijke” gevolgen verschrikkelijk zijn: algemene zwakte, morele ontzetting, fysieke uitputting, verslechterde aandachtsvermogen, karakterstoornissen, onbehoorlijk, of zelfs op den duur onafwendbaar: de dood.

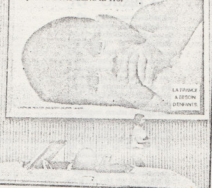
De verhandeling van dr. Tissot kende vooral in de negentiende eeuw een groot succes. Stengers en Van Neck wijzen erop dat zijn betoog precies paste in de obsessie om zuiverheid te bereiken. Masturbatie was precies zelfvervalend en versimpeld — en daardoor moreel verwerpt. De medici verschaften een alibi om zelfbedrugging te bejagen.

Het anti-masturbatieprogramma kent geen grenzen wat inventiviteit betref. Geen enkele jongeling ontspanne ton het gamen masturberen dat zijn opvoeders ter beschikking stant. Het ging van uitputtende turoefeningen en extra koude douches om „het gevoelens” te onderdrukken, over een ritmisch apparaat om erecties te voorkomen, tot aangepaste ledikannen waarin men zich gemakkelijk kon bevinden. De techniek van in twee gedeeltes bedden was bijzonder populair in internaten. Men schiedde armen en hoofd van de rust door een doorhangend schot. Het hoofd lag in de duisternis, terwijl het onderlichaam verlicht werd, zodat één oplichter voor een hele slaapkamer voldeed. Individueel groep men eender kortdient in men bond handen aan spandoeken, ontworpen „beveiligde” nachtkluisjes om te stellen die erecties — of aantrokken voor meisjes — dienden te voorkomen.

Op het hoogtepunt van de angstpsychose stond er een hele industrie die gericht was op voorkoming van zelfbedrugging. Niet alleen techniek maar ook psychisch werd de jeugd hard aangepakt. Naast de gruwelijke verhalen van dr. Tissot, streelden de ouders vaak met „het weg te knippen”, terwijl het en verdorven de zaak afzonken.

Op het einde van de negentiende eeuw weerlegden steeds meer medici de onzin van dr. Tissot. Het medisch gebod maakte allerlei ontdekkingen brandhout van de opvatting als zou masturbatie

Il n'y a pas que le sexe dans la vie.

Een baby die op zijn voet zabbelt, en dat op negen duizend gigantische afgesloten, moet de Fransman erin bezinnen meer kruist te koecken. La France heeft kinderen niet, is het motto van de campagne. „Sexe” betekent gelacht, niet sex. De boodschap is dat het leven draait om nagezicht, en of je zwangende vrouwen dat in hun oros willen knopen.

Vk 15

Gefeliciteerd

PA

met je 15e verjaardag.

ANNA en BERT

JAN en COBY

JOKE

Uithuizen, 1 augustus 1985.

VN 17

(Nieuwsblad v.h. Noorden)

buite ziektevervalend zijn. Moreel bleef zelfbedrugging nog taboe en niet iedereen deelde het nieuwe medische discours. Stengers en Van Neck tonen aan dat de masturbatie is schadelijk mythe nog zeer lang bleef doofvoren.

Sigmund Freud vond masturbatie geestelijk en drie eenderen. Hij zag een direct verband tussen zelfbedrugging en het ontstaan van een neurone. Fysisch leidde het bovendien tot „een overvloedige afname van potentie”. Tenslotte traden er allerlei psychische stoornissen op. In de medische wereld van Freud was een uitwerking, de meeste medici stonden heel wat zachterder en opperden minder bezwaren. In onze eeuw is de angst voor masturbatie grotendeels verdwenen. Nu is het zelfbedrugging aangevuld als onderdeel in de seksualiteitsbeleving. Er lopen maar weinig mensen rond die openlijk toegaven dat ze zichzelf bedruggen, maar er zijn er veel die dat doen of om gedaan hebben.

Het Kinsleyreport wees uit dat 92% van de ondervraagden ooit ervaringen met masturbatie heeft gehad. Wat vorige eeuw nog verpoekeerd werd met „peupling”, wordt nu in een relatieve stilte gebed. In deze studie tonen Jean Stengers en Anne van Neck aan waarom er nog niet een gene bezet, in de vorige eeuw p was wild om zich heen getragd dat de tijd slechts een trage heelermeester is. Deze goedvredige leeuw viel bloot van de obsessies die de vorige eeuw overheersden.

Manson zorgde voor een heel nieuwe vertaling in het Engels, maar niet voor een nieuwe inleiding (geheel onverwacht vervolg bij daarvoor weer naar het stuk van Ernst Kris in de 'geenoverende' uitgave), de *Entwurf* laat hij zelfs helemaal weg. Met andere woorden, voor een goed begrip en voor de volledigheid blijft de uitgave uit 1950 voorlopig nog onmisbaar naast deze zogenaamde complete editie. Tegelijk met de overigen over *finst* verzorgde — Engelse uitgave van bij Fischer Verlag in Frankfurt ook de nieuwe Duitse uitgave van de brieven moeten verschijnen, maar die is er nog steeds niet. Uit een voorpublicatie van een aantal brieven in het tijdschrift *Psyche* kan al wel afgeleid worden, dat het notenapparaat van de Duitse editie niet

Jeffrey Moussaieff
Masson (red.): *The Complete Letters of Sigmund Freud to Wilhelm Fliess 1887 - 1904*.
505 blz.
Uitg.: Belknap/Harvard
Prij: 100,75.

NRC 24/februari

VAN DE ENE THEORIE NAAR DE ANDERE

identiek zal zijn met de innovaties van Masson zelf. In beide gevallen is het notenapparaat overigens vrij summier en veel blijft daardoor onbegrijpelijk.

De rommeligheid rond de definitieve uitgave van de brieven is symptomatisch voor het slechte gesternte waaronder dit project van start is gegaan. Eénre jaren geleden creëerde Masson een reël in de analytische wereld met de stelling, dat mede uit de Freud-Fliessbrieven kan worden afgeleid dat Freud tegen beter weten in uit volstrekt opportunistische overwegingen zijn oorspronkelijke verleidingstheorie had opgegeven. Anna Freud, Marie Bonaparte en Ernst Kris zouden achteraf aan deze 'cover-up' hebben meegewerkt door een zeer selectief lezen en publiceren van de brieven. Niet de besprekking kwam Masson pas in 1984 (*The Assault on Truth*; Nederlandse vertaling: *Traumatische ervaringen of fantasie*), maar die is niet overtuigend en de confrontatie nu met het complete materiaal roept eigenlijk alleen verwarring op over de feiten waarmee Masson in de aanval is gegaan. Van opportunistische of tegen beter weten in is geen spoor te bekennen in de brieven en dat is ook niet zo gek. Wie, zoals Freud, eerst ten overstaan van alle Waarnemingen weet dat bepaalde psychische problemen het gevolg zijn van seksueel misbruik van kinderen door volwasse-

nen, met name de eigen ouders, en een jaar later met het verhaal komt dat het beslissende element niet in de feiten ligt, maar in de seksuele fantasieën van de kinderen zelf (de theorie van het Oedipuscomplex), is misschien wel verstandig om zoek naar de waarheid, maar zeker niet vertaald uit op maatschappelijk aanpak. De tweede theorie maakte Freud destijds niet meer regu dan de eerste, maar de tweede is later wel tot de kern van de psychoanalyse gaan behoren. De aanval van Masson was daarom ook meer dan een aanval op Freud, het was een aanval op de psychoanalyse zelf en dat heeft hem uiteindelijk ook zijn aanstelling als beheerder van het Freud-archief gekost. De hele affaire, waarin ook de top van de analytische wereld een weinig verheffende rol heeft gespeeld, staat spannend en spannend beschreven in Janet Malcolm's *Inside the Freud Archives* (1983), waarvan binnenkort een Nederlandse vertaling verschijnt.

Paul Schnabel

Tel Onzin 22

De ambtenarenverbonden AbvaKabo en CFO hebben een nota het licht laten zien over de criminaliteit in Nederland. Hun conclusie luidt dat meer politie, meer controle en meer gevangenen niet de juiste aanpak vormen op de toenemende criminaliteit in ons land. Het kabinet zou er beter aan doen de werkloosheid terug te dringen, omdat de hoge misdaadcijfers, aldus de bonden, het rechtstreekse gevolg zijn van het bezuinigingsbeleid van het kabinet en van de hoge werkloosheid.

Wat is de werkelijkheid?

De stijging van de criminaliteit is een zaak die nauwelijks is beïnvloed door de toegenomen werkloosheid. Toen de werkloosheid in de tweede helft van de jaren zeventig drastisch begon toe te nemen, was er al jarenlang sprake van een geweldige stijging van de misdadigheid in Nederland. In 1955 bedroeg het aantal ter kennis van de politie gekomen misdrijven per 100.000 inwoners 860. In 1978 was dat getal opgelopen tot 3519.

Deze stijging deed zich vooral in de jaren van spanning op arbeidsmarkt en in de tijd dat het kabinet-Den Uyl de overheidsuitgaven in vier jaar tijd wist te vermindern.

De ambtenarenverbonden moeten nodig hun huiswerk overmaken. Nog beter zou het zijn als ze zich gewoon bezig hielden met de behartiging van de belangen van hun leden. Op nota's met onzin zit niemand te wachten.

YOU CAN HELP ROSITA AN ORPHAN,
OR YOU CAN TURN THE PAGE.

WE'RE THE CONTRAS, AND WE NEED YOUR HELP. FINANCIAL HELP. YOU SEE, SINCE CONGRESS CUT OFF DIRECT MILITARY FUNDING WE'VE BEEN SEEKING MONEY FROM PRIVATE SOURCES. MONEY FOR GUNS, AND GRENADES, AND MINES. WE'VE ALREADY KILLED MANY PEOPLE. PEOPLE IN VILLAGE MILITIAS WHO SUPPORT A GOV'T WE DON'T LIKE. PEOPLE LIKE ROSITA'S FATHER. WOULDN'T IT BE A SHAME TO STOP NOW?

LET ME HELP! I WANT THE WEAPONS MY DAD ALWAYS PRAYS FOR TO CREATE A:

☐ BOY ORPHAN

☐ GIRL ORPHAN ☐ USE MY DONATION WHERE IT'S NEEDED MOST

INT 26